

M. kir.
Hadilevéltár

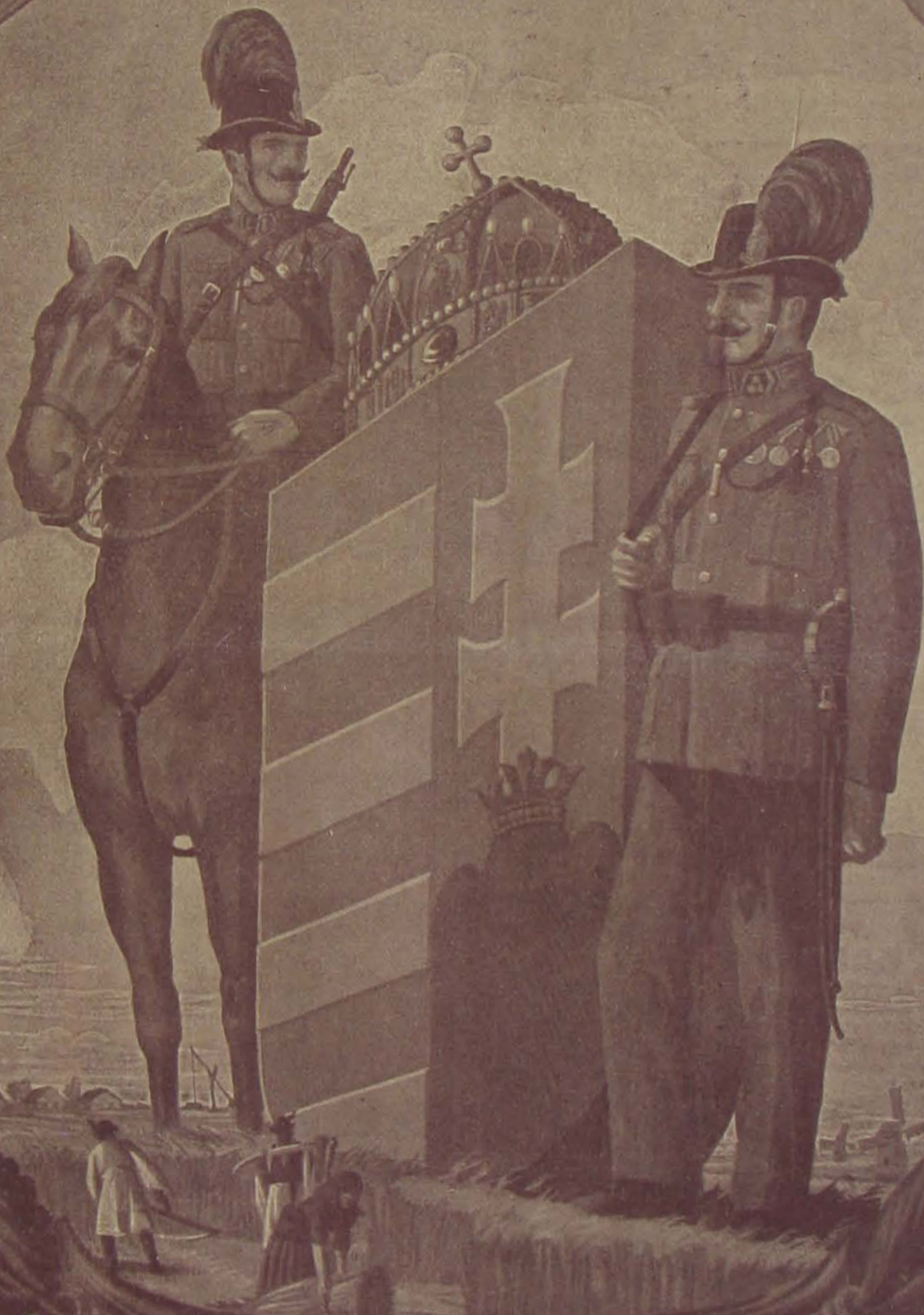
XXI. ÉVFOLYAM. IV. csoport.

28. SZÁM.

Nagykönyvtár
Budapest, 17. V.

BUDAPEST, 1931
OKTÓBER 1.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:

PINCZÉS ZOLTÁN SZAZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:

MAHÁCS LAJOS SZAZADOS

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN ÉS 15-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., BŐSZÖRMENYI-ÚT 21. SZ. TELEFON: 501-90.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postalakárképzéztári cekk számla: 25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Kolléga és bajtárs.

Ha egyik csendőr a másikról beszél, azt szokta mondani: a kollégám.

Nem tudni, honnan került bele ez a szó a csendőr szótárába. Talán hivatalokban leste el vagy civilből hozta magával egyik-másik, a többi meg eltanulta. Magyar ember könnyen segíti hozzá az idegen szót a magyar honossághoz.

De nem ez az egyedüli baj ám, hogy egy nem magyar szóval több lopódzott be a nyelvünkbe. Másik, nagyobbik baj, hogy közénk csempészte magát vele egy idegen valaki: a csendőrkolléga is. Már pedig őt magát még úgy sem szeretjük, mint a nevét.

Végezzünk először a szóval magával. A „con” és „legere” latin szavakból származik, ezeknek elkorcsosult alakja s körülbelül „együtt megválasztott”-at jelent, vagyis olyanoknak akar a gyűjtőneve lenni, akiket együttesen választottak meg valamilyen állásra vagy hivatalba. A középkor diákos beszédű tisztviselői kezdték egymás megjelölésére, megszólítására használni s ezen a réven, a későbbi beamtereken keresztül, máig is fennmaradt. Ma már azonban nemcsak tisztviselők közt dívik, hanem egyáltalában mindenféle azonos foglalkozású polgárember között, szinte nemzetközi elterjedtséggel.

A kolléga tehát olyan polgári embert jelent, akinek ugyanaz a foglalkozása, mint az enyém. Csak ennyit, hajszálnyival sem többet. A kollégához nem fűz több kötelék, mint az azonos hivatás érdekközössége; a kollégámnak nem vagyok jobb, meghittebb barátja, mint amennyi a hivatásbeli egymásrataltságunkból adódik s ez a laza, hideg kötelék is megszakad, amint kiléptünk a hivatali szobánkból s magánéletünkbe térve, kikapcsolódunk a hivatásunkból. A kollégával szemben az udvariaságon és ezen a hivatásbeli szolidaritáson kívül nem kötelez semmi, de tőle sem szabad pusztán kollegialitás címén ennél többet várnunk vagy követelnünk, mert akiket ennél szorosabb és egyénibb kötelek fűznek egymáshoz, azok már nem csak kollégák, hanem barátok is.

Azzal tehát, hogy valakit kollégának nevezünk, inkább csak a megszólítás társalgási nehézségén segítettük át magunkat vele szemben, de lényegében nem sok olyat mondottunk neki vele, amivel egyénileg, lelkileg, barátilag közelebb jutottunk volna

egymáshoz. Közhasználatú tömegkifejezés ez, nem sokkal több belső tartalommal, mint amennyi egy budapesti és párisi orvost fűz egymáshoz, akik most látják egymást először életükben.

A „kolléga” civil megszólítás, Katona nem használja, se magyar, se idegen. Nagy katonanemzetek, németek, olaszok, franciák katonái, kis kiejtésbeli különbségekkel mind „Kamerad”-nak szólítják egymást, nem kollégának. Pedig a polgári egyének ott is kollégák, akárcsak nálunk. A „Kamerad” eredete a „camera”, ami szobát jelent, a „Kamerad” pedig nagyjában olyan szobatársat, akivel nemcsak hivatásunk szűkebb körében, de azonkívül is állandóan együtt vagyunk, közös családot alkotunk, együtt élünk, együtt lakunk s így az élet minden örömet-bánatát testvérként megosztjuk. Mennyivel melegebb tartalom, mennyivel több és igazibb barátság van már ebben is, mint a hűvösen udvarias „kollégá”-ban. De még ennél is mennyire több, szebb és magasztosabb két katonaférfi sorsközösségének az az ideális teljessége, amelyet a mi gyönyörű „bajtárs” megszólításunk kifejez.

Aki bajban is társam marad, az a nemes és önfeláldozó barátság minden próbáját kiállotta. Aki akkor sem tűnik el az oldalam mellől, amikor bajban, veszélyben vagyok, arra nyugodtan reábizhatom akár az életemet is, nem fog cserbenhagyni. Olyan barátot, aki a szerencse napjaiban hozzám szegőd-jék, aki, mint az árnyék, csak napsütésben köves-sen, bőven találok. De akire a balszerencse bármilyen forgásában is bizonyossággal számíthatok, aki közös életünk minden göröngyén át testvérem marad, aki velem az életnek nemcsak az örömeit, hanem a bajait is megosztja, olyanra csak bajtársak közt lelek. Ahhoz, hogy az ember a kenyeres-pajtás önzetlen és áldozatkész szeretetének ekkora erkölcsi magasságába emelkedjék, hogy az egymásban való kölcsönös és feltétlen megbízás arra a színvonatra tökéletesedjék, amerre a katona hivatásának férfiasan szép végcéljában, a harcban szükség van s hogy életre-halálra egybeforrassza azokat, akiket eltölt: ahhoz nem kollégának, hanem bajtársnak kell lenni.

Ne szólítsuk hát egymást kollégának, mert nem szép, nem igaz, nem magyar és nem katonás. Kollégája csak civilnek lehet. Mi bajtársai vagyunk egymásnak, nevezzük is hát annak egymást. Őriz-zük meg katonai erényeink legszebbikének, a bajtársiasságnak nemcsak a belső tartalmát, hanem a kifejezését is. Mert aki nem tekint és nem nevez senkit bajtársának, az ne lepődjék meg, ha majd a bajban egyedül marad s nem talál maga körül egyetlen bajtársat sem, csak kollégákat.

A tábori csendőrség kémelhárító szolgálata.

írta: v. M. K.

Az elmúlt világháborúban a tábori csendőrség béketapasztalata és szaktudása a tábori rendészeti szolgálat ellátásában nem volt teljes mértékben kihasználva. A hiba nem a tábori csendőrségben rejlett, hanem a magasabb parancsnokságokban, ahol tábori csendőrt sok másféle, a tábori csendőri szolgálaton kívül eső feladatok megoldására alkalmaztak. A jövőben e szolgálat ellátására a Harcászati Szabályzat elvei mérvadók. Fejtegetésemben nem akarok a tábori rendészeti szolgálat minden ágára kitérni, hanem egyedül ennek egyik legfontosabb ágát, a kémelhárítás végrehajtását óhajtom ismertetni.

A jövő háborúban minden állam, műveleteinek végrehajtásánál fokozottan arra fog törekedni, hogy seregtesteinek (hadsereg, hadtest, hadosztály vagy dandár) mozgását, legyen az akár gyalog, gépkocsin vagy vasúton végrehajtva, az ellenséget meglepő módon bonyolítsa le. Az ellenség meglepésének egyik alapfeltétele az, hogy a vezér szándéka és annak végrehajtása az ellenség előtt minél hosszabb ideig titokban maradjon. A szándékot tartalmazó parancsot szűk körben nem nehéz titokban tartani, de a mozgást az ellenség és hírszerzői (kémei) elől elrejtteni, már sokkal nehezebb, legtöbb esetben azonban mégis megoldható feladat.

A szándékot titokban tartani és megőriztetni

úgy, hogy az illetéktelenek tudomására ne jusson, vagy mint írott parancs, ilyenek kezébe ne kerüljön, ugyanúgy a seregtestek mozgását a kémei betekintése elől rejtetni és megővni, a kémelhárító szolgálat nehéz feladata.

Minden magasabb parancsnokságnak a seregtesten belül, akár mozog vagy harcol, akár pihen, a kémelhárító szolgálatát állandóan működtetnie kell, mert a kémei által való hírszerzés is állandóan működik.

Ha a kémelhárítást jól akarjuk megszervezni, helyesen óhajtuk irányítani és eredményesen végrehajtani, ismernünk kell az ellenséges kémei működését, szokásait, hírszerzésüknek útjait és módjait. A kémei magatartását és működését a Harcászati Szabályzat II. részének 11. pontja tárgyalja s a Csendőrségi Lapok nagyon érdekes cikkei is számos értékes tapasztalatot közöltek. Ugyanott találjuk meg az ellenük való védekezést tárgyaló általános szabályokat. Mi az utóbbi szolgálat végrehajtásában a világháború folyamán az alábbi tapasztalatokat nyertük. A kémelhárító szolgálatnak a hadrakelt seregtesteknél már a felvonulással egyidejűleg meg kell kezdődnie s azt alaposan meg kell szervezni minden esetben, történjék a felvonulás akár vasúti vagy gépkocsiszállítással, akár gyalogmenettel. De működnie kell a hadműveletek folyamán is, még pedig úgy a menetek (előre és hátramenet, átcsoportosító oldal-eltolások), mint a menetek közötti elhelyezések alatt is. Nem szabad végül a kémelhárító szolgálatnak a harc alatt sem kihagynia.

A tábori rendészeti szolgálat helyes megszerve-

Párbaj.

írta: HORVÁTH KÁLMÁN.

A nagykosma közelében az éjjeliőr hirtelen megállt, vállára rántotta lekivánczó szűrét s belefúrta tekintetét a félhomályba. Ugy látta, mintha a kocma előtt az árok partján valami sötét alak heverne, de nem tudta kivenni, hogy mi. Meggyorsította hát a lépteit s amint közelebb ért, Szücs Danit, a falu rosszát ismerte fel az árokpart mozdulatlan vendégében.

— No, ez is bevötte a porcióját. — morogta Pista bácsi és odalépett, hogy felkeltse és hazavigye az elázott embert. Amint azonban lehajolt, egyszerre rémülten kiáltott fel:

— Hej, a mindönségit, ezt meg tisztára megölték!

Néhány pillanatig dermedten nézte a vérében fekvő, halottsárga legényt, majd felverte a kocsmáros s bevittek az élettelennek látszó testet a házba. Érezték, hogy a szíve még ver, ezért gyorsan orvosért küldtek és hírnök szaladt a csendőrségre is.

A csendőrök aztán eltávolították a báméskodókat s az orvos munkához látott. Megvizsgálta és bekötözte a

súlyos sebesültet s intézkedett kórházba szállítása iránt. Majd a járőrvezetővel közölte vizsgálata eredményét.

— Vékony pengéjű kés hatolt be a bordák közé, — mondotta — ami azonban nemesebb testrészt aligha sérthetett. Ha komplikáció nem áll be, vagy a vérvesztés nem okoz katasztrófát, úgy megmaradhat a beteg. A csendőrök megkezdték a nvomozást, ami csakhamar teljes eredményre vezetett. Igaz, hogy nem is volt nehéz az eset.

A kocsmáros elmondta, hogy öt vendége volt előző este: két idősebb gazda, akik korán elmentek, egy vásárra igyekvő vándormutatványos, aztán Szücs Dani, a napos vendég és Gombos Ferkó, a jómódú Gombos János fia. A vándor éjfélkor útrakelt, hogy hűvösön haladhasson tova, a legények meg úgy félkettőig maradtak. Külön asztaloknál ültek és spriccereztek. Egyízben halk, de indulatos vita volt köztük. Aztán elcsendesedtek és nem történt semmi. Előbb Gombos távozott s utána nemsokára elment Szücs is. Ő pedig bezárt s az udvari szobában lefeküdt. Különösebb zajt nem hallott. Megtudták a csendőrök azt is, hogy a két legény közt nagyon feszült volt a viszony a szép Nagy Róza miatt, akit Gombos gyűrűzött el, de Szücs is kerülgetett. A járőr legközelebbi útja Gombosékhöz vezetett.

A legény még nem kelt fel. Mikor a járőr belépett a konyhába, Gombosné beszaladt a szobába.

— Mán itt vannak? — hangzott a legény szava.

— Hát vártál bennünket Ferkó? Aztán minek? — kérdezte a járőrvezető a szobába lépve.

A legény zavarba jött, elpirult, majd nagynehezen kinyögte:

— Gondútam, izé... hogy a Szücs Dani miatt... merhát én is ott italoztam a kocsmában...

zése és ellátása által megakadályozhatjuk, vagy legalább is megnehezíthetjük az ellenséges kémek működését.

A tábori rendészeti szolgálat kémelhárító részét a hadrakelt sereg parancsnokságai vezetik. (H. Sz. I. rész, 1605. pont.) A seregtestparancsnokságon belül a H. Sz. I. rész, 13. pontja a kémelhárítás munkakörét az I. b. vezérkari tisztre ruházza. Ez fogja tehát a parancsnoktól és a vezérkari főnöktől kapott parancsok értelmében, más teendőin kívül, ezt a szolgálatot is irányítani.

Én itt egy világháborús hadosztály kémelhárító szerveinek ideális működését beszélem meg, még pedig egymásután tárgyalom e szolgálat működését

a felvonulásnál,
meneteknél és hosszú pihenő alatt,
vasúti és gépkocsiszállításoknál,
az elhelyezésnél és
harc alatt.

Minden egyes előbb említett hadműveleti ténykedésnél a hadosztály I. b. vezérkari tisztje fogja a hadosztály egész területén berendezendő kémelhárítás végrehajtásához a tervet megalkotni s ennek alapján a parancsokat kiadni.

E szolgálatban a legfontosabb szerepe, amint azt a Harcászati Szabályzat I. rész 1607. pontja előírja, a tábori csendőrségnek van. A csapat állományába tartozó csapatcsendőröknek a kémelhárítás szintén feladatuk, miért is a hadosztály hadműveleti területén a tábori csendőrséggel való összműködésüket a seregtestparancsnokságnak feltétlenül szabályoznia kell.

A seregtest hadműveleti területén a kémelhárító szolgálatba bevonhatók a térparancsnokságok és törzscsapatok, valamint az ügyeleti közegek, őrségek és a készülségek is.

A magasabb parancsnokságoknál a tábori csendőröket, mivel a világháborúban is kevesen voltak (5—7 fő), a törzsgyalogszázad és törzslovasszázad kiválogatott katonái által erősítették meg. Ezért e célra az említett törzsalakulatok mindig ugyanazon embereit vették igénybe s ezek a seregtest tábori csendőrségének parancsnoka által a kémelhárításban kiképeztettek.

Az ellenség felől érkező és a csapatkörletben fellelhető kémeket főleg a csapatcsendőröknek kell ártalmatlanná tenniük. Ezek hatásterülete célszerűen az ellenséges vonaltól hátrafelé bezárólag a csapatvonat hátsó határáig terjedjen. A csapatvonat mögötti területen, tehát főleg a seregtest parancsnokságának székhelyén és a seregtest vonatának körletében egészen a seregtest kiutalt hadműveleti területének hátsó határáig, a seregtest szervezetszerű tábori csendőreinek kell a kémelhárítást ellátniuk. Kívánatos azonban, hogy a kémelhárítás végrehajtásának vezetését a hadosztály egész területén ellássák és súlyosabb kémkedési esetekben a csapatkörletben is ők végezzék vagy irányítsák a figyelmet és nyomozást.

Igénybevehetők azonkívül, ha megbízhatók (pl. a saját ország területén), a polgári közigazgatási hatóságok is.

A hadtápterületek kémelhárító szolgálatát a hadtápparancsnokságok szervezik meg és vezetik.

— Szücs Dani miatt? — csodálkozott a járőrvezető.
— Hát mi van a Danival?

Ferkó bambán nézett s tamáskodva kérdezte:

— Örmester úr nem tudná, hogy mögszúrták az éjjel?

— És te honnan tudod? — csapott le az újabb kérdés válaszadás helyett.

A legény nagyot nyelt s beszorított vadként kétségbesve járatta körül a szemét, hogy merre menekülhetne. Aztán nagyon halk és bizonytalan hangon megjegyezte:

— Mindönütt beszélnek . . .

— De te még ma nem beszéltél senkivel.

Újabb csend ülte meg a szobát. A legény lehajtott fővel hallgatott. Majd megint az örmester szólalt meg:

— Ferkó, Ferkó, nem tudsz te hazudni s nincs is annak értelme. Öltözz csak fel s majd a községházán elmondasz mindent. Hol a bicskád?

A legény hatalmas zsebkést tett ki az asztalra. A pengéje lehetett vagy húsz centiméter.

— Ez volt az?

— Igön, — válaszolta most már bizonyos megkönnyebbüléssel a legény.

A községházán pihenni hagyták Ferkót, míg a bizalmi egyének megérkeztek. Aztán kérdezgetés nélkül elmondta, hogy Szücs Dani nem hagyott békét a mátkájának, pedig Rozinak sohasem kellett a könnyelmű és garázda legény. Ezért többször szóváltás volt köztük, legutóbb a kocsmában is, ahol — kissé kápatosan — elhatározták, hogy a sorsra bízzák a döntést. Megállapításuk szerint a kocsmá előtt megvárta ellenfelét s az árok szélén összezsáptak. És a sors neki kedvezett.

— Nem sajnáltad otthagyni vérében azt a szerencsétlent? — kérdezte még az örmester.

— Nagyon mögzavarodtam, aztán elfutottam. Ugy véleködtem, a Pista bácsi majd rátalál, — fejezte be vallomását a legény.

A csendőrök a késelő szerelmest a bűnjellel együtt átadták az ügyészségnek. A vizsgálóbíró előtt megismételte vallomását, mire vizsgálati fogságba került. Ez azonban nem tartott soká, mert közben Szücs Dani felépült s kibocsátották a kórházból. Erre a védőügyvéd előterjesztésére Gombost is szabadlábra helyezték, amíg ítélezhetnek felette.

Az ügy tárgyalására novemberben tüzött ki határnapot a bíróság. Minél inkább közeledett ez a határnap, annál sűrűbbé vált a búcsújárás Gombos védőügyvédjéhez. Gyakran megfordult itt úgy Gombos, mint az édesanyja, meg a mátkája, valamint Szücs Dani és Panni néni, a falu szája is. Úgy látszott, hogy készülődnek valamire.

A falu hírforrása Panni néni volt. Úton-útfélen mesélgette a friss pletykákat kedvelő vénasszonyoknak:

— Bizony akár hiszitök, akár nem, félholtra verték a csöndőrök azt a derék legényt. Magára vötte volna az mán az apagyilkosságot is. Pedig hát ártatlanul szenvedött, mert az a vándorló legény, akit még másnap is a kertök alatt láttak ólálkodni, volt az igazi vétkös.

— Ne mondjad, — szörnyűködtek felcsóválva a nénikék. — Aztán ki látta, hogy verték?

— Én magam, a tulajdon két szömömmel, — fontoskodott tovább Panni néni. — Úgy volt az, tudjátok, hogy egy kis levest kaptam a papéktól, oszt az üres fazekat akartam a kötényöm alatt hazavinni. Hát amint a községházához közelödök, egyszerre csak hallom ám: jaj, jaj, ne bántsanak, jaj, jaj! No, mondok, itt vernek valakit. A községháza ablakán a firhang le volt huzva, de azért a szélénél be tudtam kukucskálni. Hát, uramfia,

Mivel a kémek úgy az ellenség felől, mint pedig a hátszág felől is jöhetnek, minden seregtestparancsnokságnak mindkét irányba meg kell akadályoznia a kémeknek a seregtest hadművelleti körletébe való be- és kijutását, illetve ott-tartózkodását.

A hadosztály egész területén, az I. b. vezérkari tiszt irányítása mellett célszerű, hogy a tábori csendőrök vezessék a kémelhárítást, azaz az ő tiszti parancsnokuk rendelje el, hogy egy bizonyos hadművelleti ténykedés alatt (a nap egy bizonyos szakában, estleg egy vagy több nap tartama alatt) hol működjenek csak csapatcsendőrök és hol fogja ő a tábori csendőrség alkalmazása által a kémelhárítás súlypontját képezni. Természetesen a csapatcsendőrök közül csak azok vehetők igénybe, kik e célra a hadosztály- és csapatparancsnokságok által kijelöltettek.

A felvonulás alatt a kémelhárítás már a berakási állomáson kezdődjék. Már a pályaudvarhoz való menetet is úgy kell rendezni, hogy az ellenséges hírszerzők a berakó csapatokra vonatkozólag könnyűszerrel adatokat ne szerezhessenek. Az ellenséges kém azonkívül, sem a hadosztály személyeitől, sem a vasutasoktól ne tudhassa meg, hogy mikor és hová indul a seregtest és hová kerülnek annak egyes részei.

A pályaudvaroknak és környéküknek kémelhárítási szempontból ellenőrzése igen fontos. A be- vagy kirakó seregtest tábori csendőreinek és a csapatcsendőröknek a pályaudvar környékét a nem odatartozóktól idejekorán meg kell tisztítani. A be- és kirakás alatt a közelben senkinek nem szabad ott ácsorognia. A világháborúban sem a csapat, de még a vasúti sze-

mélyzet sem tudta, hogy az elszállítás hova, vagy a beérkezés honnan és milyen céllal történik.

A kémelhárítás szempontjából ellenőrzendő:

a) hogy a vasúti kocsikon semminemű felírás ne legyen, melyből az ellenséges hírszerző a szállítmány tartalmára és a hadrendre következtetni tudna;

b) idegen személyekkel a legénység sem az állomáson, sem a menet alatt ne beszélgesen;

c) címmel ellátott postaküldeményeket vagy cédulákat a kocsikból ki ne dobjanak.

Polgári forgalom a berakás alatt, lehetőleg ne a közelben bonyolódjék le, vagy legalább is a pályaudvarnak azon részét, ahol a szállítmányok berakódnak, célszerű lezárni. Egyes államokban a világháború alatt csak megbízható vasúti személyzetnek engedték meg, hogy a berakásoknál jelen legyen. Miután ujságok a berakásokról nem írhattak, tehát a pályaudvarokra tudósítókat sem engedtek be.

Működnie kell a kémelhárításnak a vasúti szállítás alatt is. Minden szállítmánnyal a kémelhárító rendelkezések betartásának ellenőrzése és kémeknek a szállítmányoktól való távoltartása céljából 2—3 csapatcsendőr utazzék. Fontos, hogy a szállítmányok erejét, azaz hogy milyen csapattestekből állanak és irányát az ellenséges kémek, sem az átfutott állomásokon, sem a nyílt pályán meg ne tudhassák. Ha a csapat és a vasutasok titoktartók, akkor még a forgalmat figyelő kém sem fog tudni biztos adatokat megállapítani. Nappal a lövegeket szállító vasúti kocsik ponyvával, vagy szalmával lefedendők.

A vasútból való kirakodásnál hasonló elvek érvé-

mit látok? A Gombosék Ferkója oda van kötözve az asztalhoz s veri a két csöndér puskatussal, bikacsökkel, derékszíjjal, ahogy csak bírja. A Ferkó meg egyre jajgat, majd azt nyöszörgi: vállalok mindönt. Erre csönd lett s én is elgyűttem.

— Nem álmodtad te ezt, Panni — kérdezte az egyik rosszmájú néni, aki sejtette, hogy Panni előadásában a krajcáros ujság rémmeséinek nagy szerepe van.

— Fusson ki a két szömöm, ha nem igaz, — méltatlankodott Panni. — A Ferkó édesanyja, meg a Nagy Rozi is látta, hogy össze volt törve a gyerekek.

A csendőrőrmesterhez szintén eljutott a hír, amiről a faluban suttoztak. Bántotta kissé az igazságtalanság, hisz a nyomozáskor nagyon is emberségesen bánt a legénnyel, akiben nem látott megrögzött gonosztevőt, csak az indulataitól elragadott, bajba került embert, amilyen nem egy akad az ösztönös életet élő falvakban. De aztán nem törődött tovább az egésszel. Elvégre a nyomozást szabályszerűen lefolytatta, a legény bűnössége kétségkívül megállapítható s így a bíróság előtt majd tisztázódik minden.

Elérkezett a tárgyalás napja, amelyre megidéztek a nyomozást teljesítő csendőröket is. Az izgatottan viselkedő vádlottnak még a tárgyalás előtt is hosszasan magyarázgatta a védőügyvéd, miként valljon, hogy viselkedjék. Végre bevonult a bíróság s a szokásos formások után a tanúkat kiküldték, majd megkezdték a vádlott és a sértett kihallgatását.

Szücs Dani a tárgyaláson is azt erősítgette, hogy nem tudja, ki szúrta meg. Gombos kihallgatásával a rendes sablon következett. A legény tagadta bűnösségét és visszavonta vallomását azzal, hogy a csendőrök veréssel megfélemlítették. A vizsgálóbíró előtt pedig

azért nem mert másként vallani, mert félt, hogy megint csendőrkézre kerül.

— No és hogyan verték, — kérdezte az elnök — megbilincseltek előbb?

— Nem, csak úgy.

— Maga, amint látom, erős, hatalmas ember. Ha vernek valakit, az fájdalomában önkéntelenül is védekezik. És maga azt az állítólagos verést védekezés nélkül tűrte?

— Muszály volt.

A bíró intett, hogy leülhet. Azután a tanúkat hivatta be egyenként.

Gombos édesanyja és menyasszonya lényegében azt vallották, hogy verés nyomait nem látták a vádlotton. Amikor azonban elbúcsúzott tőlük, nagyon össze volt törve s olyan benyomást tett, mintha megkínozták volna. Ezután Panni néni, a koronatanúra került a sor.

Az egykor szép, de már elvirágzott, félelmes nyelvű asszony kellő fontoskodással libegett be a terembe s megállt a bíróság előtt. Megigazította a fejkendőjét, végigsimogatta a kötényt s izgatottan várta, hogy kérdezzék. A nacionáléjának bemondása s a szokásos figyelemztetés után elhangzott az elnök felszólítása:

— No, mondja el, amit tud.

Panni asszonynak megeredt a nyelve s csak úgy bugyborékoló szájából a hosszú lére eresztett mese, amit már a faluban is terjesztett. Amikor kifogyott a lélekzete, a bíró megkérdezte:

— Biztos az, hogy az asztalhoz volt kötve a vádlott?

Panni néni méltatlankodva felelte:

— A tulajdon két szömömmel láttam.

nyesüljenek, mint a berakásnál. Célszerű azonban, hogy a szállásszabályozókkal a tábori csendőrség egy része, valamint a csapatcsendőrök is előre menjenek s úgy a pályaudvarok környékét, mint azokat a községet, ahol a kirakás után a hadosztályparancsnokság és a csapatok elhelyezésbe kerülnek, a gyanús elemektől megtisztítsák, s a kirakás és elhelyezés területét lezárják. Egyébként itt azoknak a részletintézkedéseknek a megtétele, amelyet az elhelyezésnek kémelhárító szempontból való biztosításánál fel fogok említeni, szintén szükséges.

Gépkocsiszállítással történő felvonulásnál általában ugyanazok az elvek mérvadók, mint a vasúti szállításkor. Be- és kirakóhelyeknek kémelhárító szempontból való védelme fontos; gépkocsioszlopok személyzete a titoktartásra iskolázandó és ellenőrzendő. Fokozott titoktartás céljából — különösen ellenséges területen — célszerű elrendelni, hogy a szállítási útvonalmenti lakosság, a szállítás tartama alatt az útvonalat, pl. 300—500 méterre meg nem közelítheti.

Gyalogmenetekkel történő felvonulásnál a kémelhárító intézkedések általában a meneteknél alább tárgyalandó intézkedésekkel azonosak.

Említettem, hogy úgy a menetek alatt, mint az *elhelyezéseknél*, de harcban is, legelőször a parancsnokságot kell az ellenséges kémkedés ellen biztosítani.

Intézkedéseket kell tehát tenni, hogy az ellenséges kémek (hírszerzők) a magasabb parancsnokságoknál parancsokhoz, berajzolt térképekhez stb. hozzá

ne jussanak, ne lehessenek fültanui szóbelileg közvetlenül vagy távbeszélőn intézett parancsadásnak. Körül kell néznünk, hogy távirón vagy rádió adott parancsokat a kémek a parancsnokság közelében, maguknál, esetleg utazótáskában hordott kisméretű fellevevőkészülékeikkel, ne foghassanak fel. Távbeszélő, rádióközpontokba idegenek bejárása tilos. A háziakat a közelből távolítsuk el.

Az irodákon belül való óvintézkedéseket az I. b. vezérkari tiszt rendeli el, az épületben, annak környékén és a helységben megteendő óvintézkedéseket a tábori csendőrségnek kell kezdeményeznie és végrehajtania.

A seregtestparancsnokság közvetlen környékén a megfigyelés feladata főleg a tábori csendőrségre hárul. Az ellenséges kémeket vagy közvetítő küldöncét a tábori csendőr főleg a parancsnokságokhoz gyakran bejárók s ott ólálkodók között keresse. Nem ritkán, különösen ellenséges területen, a ház gazdája és személyzete között volt a hírszerző, ezért a parancsnokságok elhelyezése esetén az ilyen házak lakóit az ok megmondása nélkül szépszerével el kell távolítani.

Parancsnoksági irodáknál tehát kémelhárító szempontból olyan lakóház, kastély, tanya alkalmas, amely nem háztömegek közepén fekszik, hanem lehetőleg külön áll, körül van kerítve, jól őrizhető és a környéke jól megfigyelhető. Az ellenőrzés szempontjából csak egy kapu tartható nyitva.

Elvetemedett áruló azonban a magasabb parancsnokság nagyszámú személyzete (írógépkezelők, nyomdászok, litografusok, szolgák stb.) között is le-

— Mit szól ehhez, Gombos? — fordult most a bíró a vádlotthoz.

— Nem voltam megkötozve, — mondta határozottan a legény.

Panni azonban nem olyan fából volt faragva, hogy egy kis ellentmondásra zavarba jöjjön. Csípőre tett kézzel kezdte magyarázni:

— Tudja is az a szegény, hogy mit csináltak velem. Hiszen félig már agyon volt verve.

Halálos csönd lett a teremben s az izgalom tetőfokra hágott, amikor az elnök utasítást adott az altisztnak, hogy a csendőrőrmestert szólítsa be. A hallgatóság lélekzetvisszafojtva figyelt.

Az őrmester a bíróság felhívására előadta a tényállást. Amikor végzett, megkérdezte tőle az elnök:

— Bántalmazta a vádlottat?

Minden szem az őrmester felé fordult. Csak a vádlotté nem, pedig az őrmester éppen ezt kereste. Gombos azonban lehajtotta a fejét s lopva figyelte, hogy mi lesz. Láta, hogy a kemény csendőrszem végigfut a falusiakból álló közönségen, majd a tanuk padján ülő Rozira téved. Aztán mozogni kezd a szája s könnyedén, mintha valami csínytevő gyerek megfenyítéséről volna csak szó, tör elő a hang:

— Igen, megvertem.

A meglepetés moraja futott végig a termen. Az iratokat lapozgató bíró is letette szemüvegét s érdeklődve tekintett fel. Az igazi meglepetés azonban csak most következett. A minden ízében remegő vádlott hirtelen felugrott s vérvörös arccal, magából kikelve kiabálta:

— Nem igaz, tekintetes bíróság. Engöm gyerekkorom óta meg nem vert még senki!

— Nem értem, — fordult az elnök a vádlotthoz, —

az előbb a tanuval együtt úgy vallott, hogy a csendőrök megverték. Most pedig, mikor az őrmester is beismeri, tagadja ezt. Hát mi az igazság?

— Engöm nem lehet csak úgy megverni... még csöndérnek se...

A bíró az őrmesterre nézett:

— Nos?

— Valóban nem bántottuk, amint hogy nem szoktunk bántalmazni senkit sem.

— Akkor mire volt jó a színlelt beismerés? Tudja, hogy ez kellemetlenséggel is járhat?!

— Ismerem én, kérem, az embereimet...

— Na jól van hát -- mosolygott a bíró. — Gombos álljon elő s mondja el az igazságot.

A legény előadta, hogy az az igazság, amit a csendőröknek kikérdezése alkalmával mondott s a vizsgálóbíró előtt is vallott. Amikor a vizsgálati fogságból kiszabadult és Szücs Danival, akit megfelelően kártalanított, kibékült, Panni néni találta ki, hogy az ismert mesével megszabadulhatna a büntetéstől, mivel Szücs úgysem vall rá. Ő beleegyezett ebbe, mert úgy gondolta, hogy másnak, mint Szücsnek nem vétett, vele pedig eligazította a dolgot. Nem is lett volna semmi baj, ha a csendőrök tagadják a bántalmazást, mert az ő vallomásáról úgyis tudta a nép, hogy csak fuffang. Azt a szégyent azonban nem hagyhatta magán, hogy igazán megverték.

A bíróság a büntetés kiszabásánál tekintettel volt az enyhítő körülményekre s nem ítélkezett teljes szigorral. Panni asszony ellen azonban hamis tanuzásért s a csendőrök megrágalmazásáért külön eljárást indítottak, amelynek során hosszú időre elvették a kedvét a mesemondástól.

het, ki pénzért titkon az ellenség szolgálatába állva, elárulhatná az ellenség meglepését célzó intézkedéseket. Gyakran a parancsnokságokhoz szegődött markotányosok, borbélyok, rajzolóok, fényképészek, tudósítók, semleges államok katonai személyei között kell a kémeket vagy az ellenség számára dolgozó közvetítőket keresnünk.

Fentiekből kifolyólag tehát a tábori csendőrségnek a parancsnokság személyzetét is meg kell figyelnie, a mozgását, érintkezéseit stb., hogy valaki, egy az irodák körül ólálkodó kémnek nem büntársa-e? Minden gyanús dolgot és eseményt a kémelhárítást irányító vezérkari tisztnek azonnal be kell jelenteni.

Gyanússá válik a parancsnokság személyzete, vagy a környezetben lévők közül még az is, aki szokatlan időben (éjjel, hajnalban) a parancsnokság épületét, lakóházát elhagyja, idegenekkel, nőkkel, ellenséges érzelmű lakosokkal sokat érintkezik, velük dorbézol, indokolatlanul sok levelet küld a hátszágba, vagy semleges országokba, ki a parancsnokság székhelyéről a közeli községekbe feltűnően sokat utazik, vagy aki bejelentés vagy engedély nélkül kísérli meg az állomás elhagyását.

Az ellenséges hírszerzők és közvetítő küldönceik rendszerint ugyanabban a községben vagy városban szállnak meg, ahol a parancsnokság van. A ravaszabbak feladataik ellátására a szomszédos helységekből rándulnak át.

A tábori csendőrök a parancsnokság harcálláspontja körül se tűrjék meg az ácsorgókat, nézőket vagy árusokat; a világháborúban az ilyeneket mindig igazoltatták, mely esetben pontos személyazonosságuk és lakóhelyük megállapítására, valamint az ácsorgás okára vonatkozólag kihallgatták, kémgyanú esetén azonnal alaposan meg is motozták.

Különösen harcban, a parancsnokság közelében tüzetrakókat, mosott ruhát szárítókat, éjjel lámpával járókat, vagy az ellenség felé néző ablakukat változtatva világítókat — mivel ezen ténykedések az ellenségnek jeladásul szolgálhattak — gondos megfigyelés után lehetőleg tettenéréskor vették őrizetbe.

A parancsnokságon belül, vagy annak környékén csak az fényképezhet, akinek arra a parancsnokságtól engedélye van. Elkobozott fényképezőgépeknél a tábori csendőr vigyázzon arra, hogy tulajdonosa a már felhasznált lemezeket megvilágítással a bizonyítás szempontjából használhatatlanokká ne tehesse.

Meg kell figyelniök a tábori csendőröknek postyázásaik közben azt is, hogy parancsokat vivő motorkerékpárosok, küldöncök nem tekintenek-e útközben a boríték felbontása útján a parancsokba, vagy nem engednek-e a kézbesítés alatt az úton illetékteleneknek, akár jóhiszeműen, akár bűnös szándékból tekintést a parancsokba. Kövessék őket nyomon s állapítsák meg, hogy nem térnek-e be kézbesítés közben valamilyen házba, ahol a parancsot a kém leírhatná vagy lefényképezhetné. Figyeljenek járőrszolgálatuk közben, hogy nem kapcsolt-e idegen, akár saját egyenruhában is lehallgatás céljából, vonalellenőrzés címén, stb., egy parancsadásra éppen felhasznált távbeszélő- vagy távíróvonalba s nem készít-e a hallottakról feljegyzéseket. Ez alapos motozással állapítandó meg.

Fenti intézkedések alkalmasak arra, hogy a vezér terve, szándéka a parancsnokságtól illetéktelenek tudomására ne kerüljön.

A következőkben egy seregtest előnyomulása alatt megteendő kémelhárító intézkedések sorozatát vegyük szemügyre.

A világháborúban szerzett tapasztalatokból tudjuk, hogy az ellenség azon a területen, amely előtte egészen a mi csapatainkig terjed, főleg a főútvonalak, azaz a várható előnyomulási vonalak mentén a városokat, községeket és tanyákat hírszerzőivel telepíti be. Ezek a hírszerzők rejtekhelyeiken várják, hogy felderítő osztagaink, majd a seregtest oszlopai a helységekbe beérkezzenek. Amint ez megtörtént, első feladatuk megállapítani, milyen számú ezred stb. jött, milyen állománnyal, hány üteg hány löveggel stb. és hogy a csapatok milyen hadosztály keretébe tartoznak. Második feladatuk megállapítani, milyen irányba és mikor szándékozik a csapatrészt továbbmenetelni, mi lesz a hadosztály másnapi feladata?

Ezen beférkőzött hírszerzők (kémek) a katonákkal való barátságos beszélgetésbe elegyedés útján közvetlenül, vagy a lakosok kikérdezése által, esetleg a csapatoszlopok menetelésének személyes megfigyelése révén szerzik be híreiket. A beszélgetésbe elegyedő kémek rendszerint italfizetéssel, élelem felajánlásával és hazafiasságuk hangoztatásával igyekeznek a katonák bizalmát megnyerni.

Mikor már eleget tudnak, lehetőleg már a következő éjjel folyamán, gyakran még saját csapattesteink indulása előtt az ellenség felé útbaindulni igyekeznek, hogy ott híreiket idejében leadhassák. Ezek a „rövid távra” kiküldött, harcászati célokat szolgáló ellenséges hírszerzők. Kevés ideig maradnak egy helyen, sokat és gyorsan mozognak.

Az ellenséges hírszerzők között vannak azonban olyanok is, akik a csapatokat maguk mellett elmenegetni hagyják s nyugton maradnak mindaddig, míg a hátrább fekvő magasabb parancsnokságok előrejöve közelükbe nem érnek, vagy amíg seregtesteink vonatának körzete a magasságukba nem ér. Ezek tapasztaltabb, gyakorlott, főleg hivatásos kémek. Kiküld azonban az ellenség olyan feladattal ellátott hírszerzőket is, akik a csapatok körletén át a hadsereg főparancsnokság közelébe, vagy még hátrább fekvő helyekre, a hátszágban történő események, csapateltolások stb. felderítése céljából igyekeznek bejutni. Az utóbbiak hadászati hírszerzőknek nevezhetők. Ezek 5—7 nap, vagy esetleg 2—3 hét letelte után rejtett utaikon az arcvonalon át térnek vissza az ellenséghez. Egyesek letelepednek s tovább figyelnek és jelentenek, mások közülök semleges országon át térnek vissza hazájukba.

Ronge tábornok ismert könyvében azt a tapasztalatát szögezi le, hogy mozgó harcok alatt az ellenséges hírszerzés új erőre kap, egyrészt, mert az ellenség a folyton helytváltoztató csapatainkat mind több hírszerzőjével folytatólagosan számon óhajtja tartani, másrészt, mert az előnyomuló oszlopaink között lévő hézagokon az ellenséges hírszerzők ki- és bejárása nagyon meg van könnyítve, amit az ellenség ki is használ.

De nemcsak az előnyomuló, hanem még a visszavonuló ellenség is gondolt a világháborúban arra, hogy az általa kiürített területen előre megszervezett, begyakorolt, megalapozott összekötő- és híradórendszerrel ellátott hírszerzőhálózat maradjon vissza. Ezek akkor kezdték meg működésüket, amikor csapataink a kiürített területre előnyomultak,

Vásárügyelet.

Azbej Imre tusrajza.

Különösen értettek ennek megszervezéséhez az oroszok, akiknek kolostorokban visszamaradt szerzetesei, elhagyott boltok új bérlői, kolduló énekesei, vándor kintornásai és árusai mind egy-egy kémhálózat rejtett tagjaiként állapították meg. A nyomozás igen gyakran már csak azt állapíthatta meg, hogy ezek az egyének egy éj folyamán szokott tartózkodási helyükről eltűntek, azaz hírekkel megrakodva az ellenséghez tértek vissza. Az orosz hadifoglyok jórésze, különösen, akik a hadműveleti területen munkákra (vasútépítés stb.) önként jelentkeztek, szintén hírszerző volt. Az ilyenek munkaközben a vasútvonalon futó szerelvények számát és minőségét figyelték és jegyezték (gyakran kis botocskákra vésték rá, melyet eljuttattak kiküldőikhez), a feljegyzésekből azután az orosz hírszerző iroda könnyen kiszámíthatta a kém által figyelt vasútvonalon eltolt hadosztályok számát. A megszökött hadifogoly is gyakran a már összeszedett híreket szállította az ellenséghez.

Hogy milyen sok hadifogoly szökött meg a központi hatalmaktól már a világháború kezdetén is, bizonyítja Ronge tábornok feljegyzése, mely szerint 1916 április végéig a hadifogolytáborokból és munkásalakulatoktól 12.440 orosz szökött meg. Mennyi lehetett ezek között a kém? (Folytatjuk.)

A XVII. század első felében az altisztek között szerepelt a Gefreiter-corporal (századonként egy), aki a többi káplár elé sorolt. Hogy mik voltak a szolgálati kötelességei és miben különbözött a többi káplároktól, nem ismeretes.

A nyomozó szellemi munkája.

Írta: dr. LICHEM ARNOLD osztrák esendőraligazgató, a gráci központi esendőriskola parancsnoka.

(Befejező közlemény.)

4. A hamis ítélet.

A hamis ítéletek alapja szándékos megtévesztés. A nyomozó kikérdezései alkalmával naponta beleütközik olyan hamis ítéletekbe, amelyeket gonosztevők, vagy valami okból érdekelt tanúk a kikérdezési anyagba bele akarnak csempészni. A legiskolázottabb nyomozónak is fáradságába kerül, hogy az ilyen becsempészett hamis ítéleteket kikerülje, mert sokszor a legártatlanabb formában igyekeznek azokat vele elhitetni.

Csak későn ismeri fel a kikérdező, hogy ügyes ámitásnak esett áldozatául. Sokszor a legkeményebb fejmunkájába kerül a logikailag fölötte meggyőzőknek látszó hamis ítéletek ellen védekeznie.

5. Félrevezetések és ámitások.

Ezeknek, amelyeket a koholmányok fogalma alatt ismerünk, a nyomozásban nagy szerepük van.

Ki ne ismerne koholt bűntetteket, amikor egész tényállásokat, nyomokat gyártanak, amelyeknek az volna a feladatuk, hogy bizonyos személyek, vagy ilyenek körének tettességére mutassanak. A tettes, mivel inkább ösztönszerűleg dolgozik, sokszor elkövet olyan hibákat, amelyeket nekünk mindig el kell kerülnünk, „tapasztalati tényeit” indukció helyett „általánosítás” vagy „analógia”

alapján építi fel, de sokszor szigorú logikai alapon épít.

Mit és hogyan szoktak koholni?

Leginkább lopásokat, betöréseket, rablótámadásokat szoktak koholni, főként biztosítási összegek felvétele, vagyoni veszteségek és sikkasztások palástolása céljából. Hisztérikusok sokszor rablótámadásokat koholnak, hogy magukat érdekessé tegyék.

Az említett koholt eseteknél sokkal nehezebben lehet súlyosabb fajtájú koholt bűntetteket felismerni. Milyen nehéz sokszor felismerni, hogy öngyilkosságról, szerencsétlenségről, vagy emberölésről van-e szó! Számtalan példa van arra, hogy gyilkosok a legraffináltabb módon öngyilkosságot vagy szerencsétlenséget tudtak elrendezni. Az áldozatot utólag felakasztani, úgy fektetni, mintha agyonlőtte volna magát, „lezuhanatni”, vonattal elgázoltatni, stb., hogy az eset öngyilkosságnak vagy szerencsétlenségnek tűnjék fel, minden nyomozó ismerte dolgok.

Előfordulnak olyan esetek is, hogy valaki gyilkosságot vagy öngyilkosságot színlel, hogy eltűnését fedezze. Sokkal gyakrabban szoktak nyomokat (ujj-, kéz-, lábnyomokat, vérfoltokat) hamisítani, mint egész bűneseteket koholni.

Milyen eszközökkel rendelkezünk, hogy az ilyen koholmányok nyitjára rájöhessünk?

Mindenekelőtt egy dolgot szilárdan kövesünk: Minden tényállást vizsgáljunk meg behatóan abból a szempontból, hogy nem lehet-e a tényállás koholt.

Ha ezt a kérdést mindig feltesszük magunknak, akkor már valamivel elővigyázatosabbak leszünk a megfigyelésnél. Gondos analízis és szintézis sokkal hozzájárulnak ahhoz, hogy a fenti kérdésre világos feleletet tudjunk adni.

Már a pusztá érzéki vizsgálat is sokszor felfedi a koholmányt. Az, akinek a száját a „rabló” „felpeckelte”, a pecket akár kiköphette volna, úgy volt az a szájába elhelyezve; a „megkötözés” oly gyengéd és kíméletes volt, hogy az embernek csodálkoznia kell, hogy a megkötözött nem tudta saját magát kiszabadítani; betörésnél például az ajtóbetét belülről van felfeszítve, stb.

Ha az érzéki megfigyeléshez hozzájárul a szellemi is, ha szakértőket is meghallgatunk, ha még kísérleteket is végzünk vagy a szakértőkkel végeztetünk, akkor a megtevesztés és a koholmány sokszor ki fog derülni.

Igyekeznünk kell mindenekelőtt arra a kérdésre megfelelni, hogy van-e valakinek, és kinek van oka a koholásra.

Ilyenkor gyakran a helyi, de még inkább a személyismeretnek van nagy szerepe.

Hamis nyomokat gyártani a tettes részéről mindenestre merész vállalkozás. Ha a nyomozó rájön arra, hogy a nyom hamis, akkor a további nyomozás számára kiadós anyagra tett szert. Hamis nyomok a tulajdonképpeni tényállás mellé egy másik, új tényállást adnak, amelyhez nem éppen nehéz további nyomozást hozzákapcsolni, és amely a nyomozást általában gyorsabb ütemben fogja előrevinni.

6. Ítélet mint hipotézis (hypothesis).

Megismerkedtünk a problematikus ítéletekkel általánosságban, megismertük, hogy hibás és hamis ítéletek, koholmányok milyen veszélyeket rejtenek magukban, végül megértettük a véletlen kiszámíthatatlanságát és hatalmát. Ebből megtanultuk, hogy lépten-nyomon tévedhetünk, hogy tehát minden ítéletünk kétes.

Ahelyett, hogy előrejutnánk, még pedig gyorsan -- pedig gyorsan előrejutni a bűnügyi nyomozás terén gyak-

ran döntően fontos --, a nyomozás szellemi munkájában megállapodásra, sőt visszavonulásra volnánk kényszerítve, ha megint a logika nem adna a kezünkbe olyan eszközt, amellyel ennek az éppen nem örvendetes ténynek a hatását legalább némileg gyengíthetjük. Ez az eszköz a *hipotézis* (föltevés) alkalmazása.

Képzeljük, hogy oly ítélet előtt állunk, amelynek a további előrejutásunk szempontjából döntőnek kell lennie. Tudjuk, hogy minden ítélet többé-kevésbé kétes. Ezért itt is kételkednünk kell. Ha azonban ennek a megismerésénél megállanánk, sohasem tudnánk továbbjutni.

Tehát *föltesszük*, hogy a szóbanforgó ítélet megállapított tény, amelyet a többi megállapításainkkal egybevetünk és összekötünk, további ítéleteket építünk fel rá, a nyomozás egyéb anyagával minden aggodalom nélkül összefonjuk.

A kételkedést azonban mindig felhasználjuk hipotézisünk javítására, mihelyt azt az ügy menete csak némileg is megengedi.

A gyakorlati nyomozási fejmunkában egyetlen hipotézis felállításával mégsem érünk el eredményt. Nem elég ha arra a kérdésre felelünk, hogy valami így van-e, vagy nincs így, hanem arra a kérdésre is felelnünk kell, hogy: ha nem így van a dolog, akkor hogyan lehet még másként. Ebből megértettük, hogy egy föltevés nem elegendő, hanem több ilyent kell egymás mellé állítanunk. Különböző észszerű hipotézisek vagy lehetőségek egymás mellé állítása oly különös képesség, amellyel a nyomozónak bírnia kell, ha következtetéseivel előre akar haladni. A felállított hipotéziseket, illetve lehetőségeket egyenként meg kell vizsgálnia a fentebb említett módon. Azt a lehetőséget, amelynek legnagyobb a valószínűsége, a legmesszebb vezető következményekig kell követnie és csak akkor szabad elejtenie, ha már semmi támpont sem nyerhető a segítségével. Sokszor szükséges lesz egyszerre több föltevéssel ugyanígy eljárni.

Milyen feltevéseket lehet például a következő példából felállítani?

„A helyszínen kést találunk, amelynek nyelébe A. M. betűk vannak belekarcolva. Az egyik gyanúsított neve Anton Moser.” A következő hipotézist állítjuk fel: „A. M. Anton Moser kezdőbetűi; Anton Moser a gyilkos.” Ezzel persze a hipotéziseinknek nem szabad kimerülniök, mert Anton Moser a kést el is veszthette, a tettes pedig megtalálhatta; a tettes lophatta is a kést Anton Mosertől, az A. M. betűket is belekarcolhatta, hogy a gyanút Anton Moserre irányítsa; lehet még egy másik Anton Moser is; az A. M. betűknek nem kell az Anton Moser név rövidítésének lenniük, jelenthetik azt is, hogy Alois Maier, vagy Adolf Müller stb.

Ha a felállított, gyakran egyidejűleg és egymás mellett futó hipotézisek kezelésénél nem tudunk bizonyos rendet tartani, ha nem rendszeres terv szerint járunk el, akkor nemsokára már nem fogjuk magunkat kiismerni. A dolog a fejünk fölé nő.

Hogy milyen rendszer szerint kell a hipotézisekkel dolgoznunk, azt a következő fejezet mutatja meg.

7. A hipotézisekkel való dolgozás.

A hipotézisekkel való dolgozásban minden nyomozó a büntetőeljárásban általában érvényes azt az elvet tartsa szem előtt, hogy a büntetőeljárásban semmi sem oly veszélyes, mint a mellékes utakra való eltévedés. „Sherlock Holmes” a legapróbb nyomokat is figyelembe veszi, olyan csekélységeket, mint egy hajszál, egy letört fűszál, egy szivarvég, használ a titok kulcsául, egyedül ezekből a

bűnjelekből következteti ki a tettest. Az ilyesmi regényben igen érdekes és meglepő.

De milyen következményei volnának az ilyenfajta következtetésnek a valóságban? Ha az egész következtetési eljárásunkat ilyen merev mederbe akarnánk szorítani, akkor hamarosan tapasztalhatnánk, hogy zsákutcába jutottunk. Nem akarjuk azt mondani, hogy látszólagos mellékes dolgokat, amelyekről eleinte még nem is tudhatjuk, hogy mellékesek, nem kell figyelembe venni. Ettől feltétlenül óvakodjunk. De egyet meg kell követelnünk: ezeknek a mellékes dolgoknak bele kell illeniük az egészről alkotott képbe, bele kell illeniük a nyomozási műveletek láncában arra a helyre, amely őket az egészre vonatkoztatva megilleti, addig nem szabad a nyomozást irányítani, míg értékelésük folytán ilyen vezérlő jelentőségre nem jutnak.

Ha egy hipotézis vezető szerepre jut, akkor vezérhipotézissé lesz, amelynek a többi hipotézis magát alárendelni tartozik. Addig marad vezér-hipotézis, míg a megállapítások során nem kell vezető helyét egy magasabb értékű hipotézisnek átengednie.

A hipotézisek felállításánál jobb eredményt érhetünk el a büntetőeljárás régi tételének alkalmazásával, amely azt kívánja, hogy előbb az objektív (tárgyilag) és csak azután a szubjektív (alanyi) tényállás állíttassék fel, mint az ismert jogász-szabály alkalmazásával, hogy: ki, mit, hol, mivel, miért, hogyan és mikor?

Egy oly hipotézis, amely öngyilkosságot tételez fel, kizár minden oly hipotézist, amely gyilkossággal gyanúsítottakra vonatkozik; a tett feltételezett idejének megcáfolása megdönti a szubjektív hipotézisek egész sorát (például oly hipotéziseket, amelyek gyanúsítottakra vonatkoznak).

Ha az objektív és szubjektív tényállásra vonatkozó tételt kérdések alakjába akarnánk öltöztetni, akkor körülbelül így kérdezhetnénk:

1. Micsoda eseményről van szó?
2. Ha az büntetendő cselekmény, akkor ki a tettes?
- és 3. Hol tartózkodik a tettes?

Ezek legyenek a vezérhipotézisek. Ebbe a rendszerbe ítéleteinknek és megfontolásainknak bele kell illeniük. ezen terv szerint kell dolgoznunk.

A hipotézisek képzésénél azok „megtalálása” és „felállítás” között szigorú különbséget kell tennünk. A hipotézisek (feltevések, lehetőségek) megtalálása céljából minden eszközt felhasználhatunk. Az analógiát tág körben felhasználjuk, a hipotéziseket a saját énkörhöz alkalmazzuk. Amint azonban a hipotézisek felállításához fogunk, azokat a tiszta indukció alapján, saját énkörünktől elvonatotva, általánosítás és előre alkotott vélemény nélkül, az analógia mellőzéseivel kell megvizsgáljunk. A megvizsgálásnak nem kell sokáig tartania, de vizsgálat nélkül hipotézis ne állíttassék fel.

A hipotézisek felállításánál az az elv uralkodjék: „A legegyszerűbb hipotézis a legjobb.” Természetes folyamatokkal számoljunk, ne tétélezzünk fel sok rendkívüli és különös dolgot.

Nem szabad megfélemleni arról, hogy a tettesnek se ostobaságát, se szerencsését túlságosan kevésre ne becsüljük.

8. A következtetési sor, a lánckövetkeztetés, az ötlet.

Már említettük, hogy minden ítélet egy új következtetés altételül használható. Ezt az eljárást tetszésszerűen ismétellhetjük. Az eljárás neve a logikában következtetési sor. A gyakorlatban a következtetési sort igen

sokszor kell alkalmaznunk. A következtetési sort rövidített alakban is használhatjuk, még pedig úgy, hogy a közbeeső ítéleteket elhagyjuk és a premisszákat közvetlenül egymás után soroljuk és az egész sorból egyetlen ítéletet vonunk, amely kizárólag az első és az utolsó premisszában foglalt fogalmakat kapcsolja össze egymással. Ez a lánckövetkeztetés. Ennek az alkalmazására az a szabály fontos, hogy minden lánckövetkeztetésnek folytonosnak, megszakítatlannak kell lennie, vagyis minden két egymásra következő tagban ugyanazon fogalomnak foglaltatnia kell. Ahol ez a követelmény hiányzik, ott a lánckövetkeztetés keletkezik, az összefüggés megszakad és a levont ítélet már nem nevezhető logikai ítéletnek.

A következtetési soroknak és a lánckövetkeztetéseknek a bűnügyi eljárásban rendkívüli jelentőségük van. Ha egy bűnügyi tárgyalást megfigyelünk, látni fogjuk, hogy az ügyész és védő művészi következtetési sorokat és lánckövetkeztetéseket igyekeznek kifejtetni; a gyakorlati nyomozó ilyenek nélkül egyáltalában nem is tud dolgozni. De arról nem szabad megfélemlenünk, hogy a következtetési sorokban a leghihetlenebb és messze kiható hibák rejtőzhetnek. Ezeket a hibákat megtalálni igen nehéz. Ezek megtalálása az ügyész és a védő igazi művészet a bűnügyi eljárás során, mert igyekezniük kell a bizonyítás, illetve ellenbizonyítás épületét hibáinak kimutatása által lerombolni. Ezeknek a hibáknak a leleplezésére a logika csak egy eszközt ismer. Ez abban áll, hogy a következtetési sort szétagoljuk, a tagokat külön-külön megvizsgáljuk és a következtetési sort újra összerakjuk. Az egyes tagok megvizsgálása nem lehet eléggé gondos, lelkiismeretes és elfogulatlan. Nem szabad arról megfélemlenünk, hogy a sor egyes tagjai csak a legritkább esetekben apodiktikusak, legtöbbször csak asszertorikusak, sőt sokszor csak problematikusak. Ha a bizonyítékok sorában csupa asszertorikus tag között csak egyetlen problematikus tag is helyet foglal, akkor az egész következtetési ítéletnek csak problematikus értéke lesz. Erről, sajnos, nagyon is szeretünk megfélemlenünk.

Végül ne feledkezzünk meg egy jelenségről, amely a következtetési sorból való ítélet levonásánál szerepet szorított játszani. Ez a jelenség az *ötlet*, amit a tudomány *intuíciónak (intuitio)* nevez.

Melyik nyomozó nem dolgozott már ötletek alapján? Tanúk kikérdezésénél, a gyanúsított kikérdezésénél, helyszíni szemle alkalmával, stb. sokszor valósággal elötölakszik az az ósztönszerű gondolat, hogy: „Ez a tettes!” Erre egyelőre még semmi helytálló okunk sincsen, de az ötlet mégis akárhányszor igaz. Mi ez az úgynevezett ötlet? Semmi más, mint villámgyors gondolattársítás, amely alkalommal a gondolkodási folyamat több tagját átugorjuk.

Vannak, akik azt állítják, hogy a gyakorlati nyomozó csak akkor ér valamit, ha ez az ötletalkotó képessége megvan, mégpedig nagy mértékben. Akinek ez a képessége nincs meg, az nyomozási feladatok megoldására alkalmatlan.

Ez a nézet természetesen teljesen szakszerűtlen. Az úgynevezett ötlet szavát bizonyára figyelemre fogjuk méltatni, aminthogy arra méltatunk minden más benső hangot is; de következtetéseink épületét egyedül az ilyen ötletre alapozni az eddig tárgyaltak alapján bizonyára logikaellenes és hamis dolog volna.

9. Következtetési sorok összekapcsolása.

Megkísérjük ezt képletesen megértetni. Képzeld el, hogy a következtetési sorunk egy sor egymás mellé akasztott zsinór. Az egyik zsinór lelógó végét összeköt-

hetjük a mellette lelógó zsinóréval, ezt a következőével, és így tovább, míg valamennyi zsinór össze nincs kötve. De keresztben is összeköthetünk két zsinórt, valamelyiket áthúzzhatjuk több más zsinóron keresztül, össze is fonhatunk zsinórokat. Végül valóságos hálót is köthetünk a laza zsinórokból és megvizsgálhatjuk ennek a hálónak a szilárdságát. De mindig megtörténhetik, hogy a kötözésnél a fonalakat ügyetlenségből vagy rendetlenségből úgy összekuszáljuk, hogy rendes lánc, vagy szép háló helyett olyan csomó keletkezik, amelyet felbontani már nem is lehet.

Ezt a képet vigyük át a valóságba. Az emberi értelem befogadóképessége véges. Ha ezt a határt átlépjük, akkor zűrzavar szokott keletkezni. Tehát természetes dolog, hogy gondolkodási munkánkat írásbeli feljegyzésekkel támogassuk.

Kíséreljük meg a következtetési sorokat papíron ábrázolni és meg fogjuk látni, hogy szellemi munkánk ez által hatalmas segítséget kapott.

Vezérszókkal felírjuk az egyik következtetési sort, benne a következtetéseket egymás alá. Melléje írjuk a következő sorokat. Mindig egyik sort a másik után „akasztjuk.” Mikor ez megvan, akkor a kapcsolás következik. Nyilakkal, kapsokkal, ívekkel, stb. összekötjük az egyes következtetési sorokat egymással és megvizsgáljuk ezeket a kapcsolatokat. Színes ceruzák javítják az áttekinthetőséget.

Vázlatokon és tervrajzokon kis zászlók vagy színes-fejű gombostűk beszúrásával a gondolatfolyamatot valósággal kézzelfoghatóvá tehetjük.

Csak ennyit akartam erről elmondani, hogy megmutassam a módját, hogy hogyan lehet a gondolkodási munkát megtámasztani, hogy azt az események sodra magával ne ragadja, mert ha ez megtörténik, akkor ritkán van belőle szabadulás.

Lövési nyomok a lőfegyvereken.

Írta: CSEPI BÉLA százados.

A bűncselekmények tárgyi tényálladékának kiderítésében sokszor igen nagy jelentősége van az elkövetési idő, vagy időpont meghatározásának. Néha ez a kinduló pont valamely bűncselekmény kiderítéséhez.

Az elkövetési idő alatt azt az időtartamot kell értenünk, amely a cselekmény (vagy annak valamely része) megkezdésétől a cselekmény (vagy cselekményrész) befejezéséig eltelt. Itt azonban nem elégséges az időtartam megállapítása, hanem mindenkor a cselekmény megkezdésének időpontját kell pontosan megállapítanunk, illetőleg ennek megállapítására kell törekednünk. Hasonlóképpen a befejezésnél is. Ugy mondhatju tehát, hogy nem az időtartam megállapítása a fontos (tíz perc, félóra stb.), hanem a megkezdés és befejezés időpontja (17 óra 30 perctől 17 óra 55 percig). Példával illusztrálva: azt állapítjuk meg, hogy pl. a betörést 23 óra 30 perckor kezdte meg a gyanúsított és 0 óra 15 perckor befejezve, a helyszínéről eltávozott; — és nem azt, hogy a betörést 45 perc alatt hajtott végre. Az előbbiben ez utóbbi maga is bennfoglaltatik, viszont az utóbbiban az előbbi nem.

Az elkövetési idő megállapítása tehát a megkezdés és befejezés időpontjának kiderítéséből áll, ami

azonban nem jelenti azt, hogy ezen időtartam alatt is ne volna szükség egyes, részletcselekmények elkövetési időpontjának meghatározására. Pl. a fenti betöréses lopás megkezdése után — tehát a tettes munkája közben — a sértett felébred s megakadályozni szándékozik a tettest; ebből dulakodás keletkezik, melynek folyamán a tettes a sértettet leüti, majd szándékolt cselekményét folytatja és befejezi. Itt már három időpont meghatározása válik szükségessé: a betöréses lopás megkezdésének, a leütésnek s az eltávozás időpontjának meghatározása.

Vannak azonban bűncselekmények, amelyeknél maga a cselekmény pillanatok alatt játszódik le, azaz a megkezdés és befejezés között igen csekély idő telik el. Ilyenek a leövéssel végrehajtott bűncselekmények. Ezeknél természetesen nem beszélhetünk időtartamról, hanem csak időpontról. Az időpont megállapítása lesz tehát a feladat.

Az időpont megállapítását sokféle körülmény és sok, a helyszínelésnél nyert adat könnyítheti meg. Így pl. a hulla kihülése, hullafoltok, a vér színének elváltozása, a ruházat állapota, az időjárás viszonyok tanulmányozása, a helyszínre és az onnan elvezető nyomok során egész raja a felháználható adatok. De nemcsak a helyszínen és annak környékén felkutatott adatok járulhatnak hozzá az elkövetési idő megállapításához, hanem a gyanúsítottnál megejtett személymotoszás és házkutatás is adhat erre jó adatokat. Ilyenek pl. a kilőtt hüvelynek és magának a gyanuba vett lőfegyvernek a megvizsgálása.

Ezúttal — az eddig írtaknak csupán előrebocsátása mellett — arról kívánok néhány fontos tudnivalót írni, hogy valamely fegyverből tett lövés és a lövés időpontja utólagosan megállapítható-e és ha igen, mi módon, továbbá hogy milyen gondossággal és előrelátással kell eljárni az ilyen fegyverek kezelése körül.

A lőfegyverek sajátosságaiknál fogva mind olyanok, hogy hatásukat a puskaporok (vagy más gyorsan égő vagy robbanó anyagok) elégésével járó nagy gáznyomás kihasználásával érik el; a gázok igen nagy nyomással valamely kemény tárgyat (sörétet, golyót, lövedéket) nagy erővel, sebességgel röpítenek ki. A kiröpítés irányát a hosszabb vagy rövidebb, kisebb vagy nagyobb öblű fegyvercső szabályozza.

A lőfegyvert tekintve tehát és e cikk tárgyánál maradva, két fontos körülmény megy végbe minden lövés alkalmával:

1. A puskapor vagy löpor elégésénél nagy tömegű gáz fejlődik. Ezt közönségesen füstnek, löporfüstnek nevezik;

2. ezen fejlődött gázok a lövedéket, sörétet, golyót a puskacső belsejének egész hosszában végigtolják s így röpítik ki a csőből.

Milyen nyoma marad tehát minden lövésnek magában a puskában?

A puskacső belsejében az eltávolított lövedék mögött az utánanyomuló gázok a puskacső falára lecsapódnak. Ez a puskacső falára lerakódott gáz vagy füst lesz az a körülmény, amely a lövés időpontjának megállapítását nagyban elősegíti.

Ha a nyomozás során már odáig jutottunk, hogy valamely lőfegyverrel szemben az a gyanunk támadt,

A spanyol hadsereg nagy súlyt helyez a lovaskiképzésre. A tiszti lovaglótanfolyam résztvevőinek — mint látjuk — kemény feladatokkal kell megbirkóznuk.

hogy azzal követték el a bűncselekményt, akkor elsősorban is annak megállapítása az első teendő, vajjon tényleg használták-e a kérdéses lőfegyvert, másodsor pedig, hogy abban az időpontban használták-e, amely időpontot a cselekmény elkövetési időpontjának tartunk.

A kérdés lényegét így két részre osztva, a feleletet az egyes részekre röviden a következőkben kaphatjuk meg.

Minden lőfegyver csövének belső fala a lövés végbemenése alatt a puskaporból származó égési termékekkel, gázzal, füsttel rakódik meg. Ha tehát a fegyverrel lőttek, akkor annak belső falán ilyen lerakódásnak feltétlenül lennie kell. Ennek a lerakódásnak a felismerése nem nehéz. Egyszerű belezéssel észrevehetjük, hogy a cső belseje nem fényes, hanem egyenletesen elhomályosodott. Különösen a töltényür elején és a csőtorkolatnál a cső vastagságát mutató külső részen — tehát ahol a lőporgáz kiáramlik és szétterül — vehető észre szabadszemmel a lerakódás. Ha egyik ujjunkat a töltényürbe dugjuk vagy a tenyerünket a csőtorkolatra szorítjuk, akkor az oda lerakódott füst kezünkre ragad. A lőporfüstnek sajátságos szaga azonnal elárulja, hogy nemrégiben lőttek a puskával.

A lőporfüst a fekete lőportöltetű töltények használatánál erősen kénes-, míg a gyérfüstű lőpornál salétromszagú. Így akár a kezünkre hozott lőporfüstöt szagoljuk, akár csupán a csőbe szagolunk bele, a lövés megtörténtét megállapíthatjuk és még azt is,

hogy milyen töltetű töltényt használtak a lövéshez.

De megállapítható a lövés megtörténte és a használt lőpor minősége lakmuszpapírral is. A lövés következtében fejlődő és a csőben lerakódó lőporgázok ugyanis vagy savi vagy lúgos vegyhatásúak. A fekete lőpor füstje lúgos vegyhatású és mint ilyen, a vörös lakmuszpapirost megkékíti. A gyérfüstű lőpor füstje savi hatású: a kék lakmuszpapirost vörösre festi. Ha tehát a füstlerakódást ilyen papirossal kezeljük, a fentírt változásokat észlelhetjük.

Összegezve az eddig leírtakat: a lövés tényét megállapíthatjuk a cső belső falának megvizsgálásával, a lőporgázok lerakódásának megszagolásával és a lakmuszpapirossal való kezelésével.

Mondanom sem kell talán, hogy mindezen eljárások hiábavalók, tehát nem állapítható meg a lövés megtörténte akkor, ha a lövés után a puskát, illetve a puska csövét kitisztították. A tisztítás a füstlerakódást eltávolítja s így az eddig leírtak, valamint az ezután tárgyalt eljárások és megkísérelt módok is csak a lövés után ki nem tisztított lőfegyverre vonatkozhatnak.

E lőporgázok lerakódásának nyomai, ha a lövés óta hosszabb idő — 1—2 nap — telt el, nehezebben ismerhetők fel, mert a lerakódott anyag vegyi átalakuláson megy keresztül. Az átalakulás első folyamatként a cső belső falán helyenként rozsdafoltok keletkeznek. A rozsdaképződés oly helyeken lép fel, ahol a füstlecsapódás csak nagyon vékony rétegben vagy egyáltalán nem történt. A rozsdásodási folya-

mat a lövés időpontjától kezdve rohamosan növekedik. Ebből következik, hogy minél rozsdásabb valamely cső belső fala, annál régebben löttek a fegyverrel. A rozsdásodás ugyanis vegyi átalakulás folyamán a lerakódott löporgázokat rozsdává alakítja át, mégpedig a vékony rétegeket hosszabb idő eltelte után.

A lövés után eltelt hosszabb idő után is megállapítható, hogy löttek-e valamely puskával, de nem lakmuspapírral és nem szaglász útján, hanem kizárólag a cső belső falának megvizsgálásával.

A lövés tényének fentebbi módokon való felismerése után következnie kell a megtörtént (felismert) lövés időpontjának megállapítása. Ez már nehezebb dolog s a nyomozó csendőrnek nem is áll módjában erre bizonyító erejű adatot szakértő igénybevétele nélkül szereznie. Ha tehát a nyomozónak a löfegyver használatának időpontjára, illetőleg ennek megállapítására más adat nem áll rendelkezésére és ennek hiánya a bizonyítást határozatlanná, hiányossá tenné, úgy feltétlenül szakértőt kell igénybevennie. A fegyverszakértő, de még inkább a vegyész lesz az, aki a hozzá beküldött löfegyver csövének mikroszkópikus, majd vegyi megvizsgálásával a kérdésre feleletet tud adni.

Az e téren folytatott kísérletezések és tudományos vizsgálatok ugyanis arra az eredményre jutottak, hogy a lövés időpontja megállapítható. A megállapítás módját nem ismertethetem, s csupán azokat az előfeltételeket sorolom fel, amelyek a megállapításhoz szükségesek.

Mindenekelőtt is legfontosabb, hogy a löfegyver minél hamarabb kerüljön a szakértő kezébe. Általánosságban kialakult az a tapasztalat, hogy a lövés időpontját követő nyolc napon belül lehet az időpontot megállapítani. Ha ennél több idő, pl. 10—12 nap telt már el, akkor már nagyon sekély a valószínűség a megállapításra, mert a löporfüst sokféle és nagy átalakuláson ment keresztül. 30 nap elteltével pedig már egyáltalán, még hozzávetőlegesen sem állapítható meg a lövés időpontja. Eszerint, ha a nyomozó az időpontra nézve a fegyverből magából bizonyító erejű adatot törekszik szerezni, akkor igyekeznie kell a löfegyvert mihamarabb szakértő kezébe juttatni.

A löporfüst különféle vegyi átalakulásának olyan vizsgálata, amely belőle a lövés időpontját igyekszik megállapítani, még nem befejezett és határozott feleletet produkáló tudomány. Így ne gondolja az olvasó, hogy egy három-négy nap után vizsgálatra beküldött löfegyverből a szakértő azt fogja megállapítani pl., hogy abból ezelőtt 3 nappal, tehát mondjuk február 3-án 9 órakor löttek utoljára. Ha azonban ennyire még nem pontos is a megállapítás, mindenesetre igen értékes adatot szolgáltat akkor is, ha azt a határozott feleletet adja, hogy ebből a fegyverből ezelőtt 3 nappal löttek. Ez az adat bizonyító erejű lesz, ha a bűncselekmény tárgyi tényálladáshoz tartozó egyéb bizonyító adatok sorába beleillik és nagy mértékben hozzájárul ahhoz, hogy a bíróságban is azon határozott meggyőződést keltse, amelyet a nyomozó fáradságos munkájával szerzett.

Más követelmény a megvizsgálás sikeréhez az, hogy a löfegyver a lövés után ne kerüljön nedves helyre. Vízbe dobott vagy földbe elásott fegyvernél

a nedvesség olyan gyors változásokat idéz elő, amely lehetetlenné teszi a vegyi vizsgálat sikerét.

A lefoglalt löfegyvereknél tehát a csendőr is ügyeljen a gondos kezelésre. Ne tegye ki nedves helyre és mindenképpen gondoskodjék arról, hogy víz, gőz, köd, pára ne juthasson a fegyverhez. Csomagolásnál oly anyagot használjon, amely a nedvességet nem szívja magába.

Megjegyzésként még megemlítem, hogy ú. n. füstnélküli löpor a valóságban nincsen. Minden löpor elégszenél gázok fejlődnek s a gázok egyrésze mindig lecsapódik a cső belső falára. A köznyelv által használt „füstnélküli” löpor hivatalos és helyesebb neve „gyérfüstű” löpor. De ez sem azt jelenti, mintha ezeknél kevesebb gáz fejlődne az elégszenkor, hanem csupán azt, hogy ennek a löpornak a gáza nem látható oly nagy mértékben, mint pl. a fekete löporé.

Az „iratcsomózás”-hoz.

írta: BODOKY LÁSZLÓ őrnagy.

Biró Kálmán százados úrnak lapunk folyó évi 25. és 26. számában az iratcsomózásról írt igen alapos cikkéhez — miután ő maga is kéri —, szükségesnek tartom az alábbiak kifejtését. Az iratcsomózás célját a Csüsz. 140. pontja világosan előírja: „Az egy tárgykörhöz tartozó ügydarabokat az év elején csak egyszer iktatjuk stb. Ezt iratcsomózásnak nevezzük” (1. bekezdés). „Az ezekben az ügyekben érkezett vagy a parancsnokságtól eredő ügyiratokat törtszámmal látjuk el” stb. (3. bek.). A Csüsz. 143. pont 4. bekezdése: „az iratjegyzékbe már bejegyzett valamely ügyre vonatkozó további iratváltásokat újból nem vezetjük be, hanem csupán a lényegesebb érdemi intézkedések keltjét tüntetjük fel a 4. rovatban.”

A Csüsz 153. pontja továbbá azt rendeli, hogy az 1. ics. alatt azon ügyeket kell iratcsomóban kezelni, melyek a kir. törvényszék vagy kir. járásbíróhatóság hatáskörébe tartozó büntetendő cselekményekről szerkesztett feljelentések, tényvázlatok és az ezekkel kapcsolatos — tehát nem ezekre vonatkozó — felhívások a tárgyai.

A bíróságok, ügyészségek stb. nemcsak a területileg illetékes, hanem az egész ország területén levő örsökkel szemben felhívási joggal bírnak (Szut. 521. Szut. 10. p.), csak a járási főszolgabíróra és a rendőrségre írja elő a Szut. az „illetékes” szót.

„Felhívás” és „megkeresés” között a Szut. 10., 522. és 525. pont utolsó bekezdése értelmében, iktatás, iratcsomózás tekintetéből különös különbség nincs.

Fenti pontok rendelkezéseinek értelmezése után tehát kétségtelen, hogy az 1. ics.-ba kell iktatni mindazon büntetendő cselekményekre vonatkozó feljelentést, tényvázlatot és az ezekkel kapcsolatos felhívásokat, megkereséseket — ideértve a bűnügyi nyomozásokkal kapcsolatos idegen örsbeli és rendőrhatósági megkereséseket is —, amelyeknek tárgyai a Szut. 460. pontja értelmében törvényszék vagy járásbíróhatóság hatásköre alá esnek.

Tehát az 1. ics.-ba iktatandó:

1. Törvényszék vagy járásbíróhatóság hatáskörébe eső bűncselekményre vonatkozó s a Szut. 459. és 460. pont alapján teendő minden feljelentés, tényvázlat, jelentés (Szut. 468. és 469. pont.);

2. ezekre vonatkozó minden későbbi iratváltás (Csüsz. 143. pont, 4. bek.), elővezetési felhívás stb.

3. minden olyan felhívás, megkeresés, értesítés, mely bűnügyi nyomozással kapcsolatos, még ha a bűncselekmény nem is az örs körletében követetett el. (Ilyenek például: Sértett, tanu kikérdezése, — tárgyak őrizetbevétele, házkutatás, — helyszíni szemle (ujjnyomatfelvétele), szolgálati eb igénylés (Szut. 420. és 421. pont), elfogás iránti megkeresés (Szut. 455. pont) stb.

Ezen ügyek mind a bűnvádi eljárás sikerét célzó tárgykörűek, az egy tárgykörűek pedig évenként egy ics.-ba iktatandók (Csüsz. 140. pont).

A bűnügyi nyomozást (Csüsz. 153. pont) igénylők tehát az 1. ics.-ba.

Nem érthetek egyet tehát azzal, hogy az 1. ics.-ba csak feljelentések és tényvázlatok vezetendők be s ezek is csak akkor, ha az örskörletben fordultak elő, mert pl. ha az örs egy nyomozólevéllel elfogni rendelt egyént elfog, hová iktatja, há nem az 1. ics.-ba? Hisz ezt nem lehet az 5. ics.-ba iktatni — mint a cikkíró úr írja —, mert az ügy nyomozó ténykedést kíván és kapcsolatos olyan ügygel, amely törvényszék (ügyészség) hatáskörébe tartozik. Hogy ez aztán az örskörletre illetékes ügyészség ügy-e vagy sem, az az iratcsomózás szempontjából nem fontos.

Vagy pl. a szomszédos örs vagy területileg nem illetékes rendőrség bűnügyben egy tanu kikérdezését (megkeresés), tárgy őrizetbevétele stb. kéri, ezen ügy is, mert oly tárgykörű, mely törvényszék vagy járásbíró-ság hatáskörébe eső ügygel kapcsolatos, vagyis mert bűnügyi nyomozással intézi el az örs, természetes, hogy az 1. ics.-ba iktatandó s nem az 5.-be.

Vagy: 1—128. ics. alatt X. örs feljelentést tett lopás vétsége miatt. Gyanúsított az idézésre nem jelent meg. Bíró-ság elrendeli az illető elővezetését. Ezt az örsön nem kell külön iktatni, hanem az 1—128. ics.-hez kell venni. (Csüsz. 143. pont 4. bek. és 138. pont 4. bek.). Ha pedig az illető az örskörletből időközben elköltözött s elővezetésére még idő van, az örs átteszi az elővezetési felhívást az illetékes örsnek; ez az örs az ügyet szintén az 1. ics.-ba iktatja, mert foganatosítása bűnügyi nyomozási tárgykörű s oly ügy, melynek fóruma a járásbíró-ság.

Ezekben tartottam szükségesnek hozzászólni a kérdéshez, nehogy az örsök ügymenetében kételyek merüljenek fel.

A fegyvertartás és a csendőrségi szolgálat.

Írta: DR. TŰREI-OSVÁTH ISTVAN
rendőrfogalmazó.

A csendőrség csak a hatásköre alá tartozó területek közbiztonsági viszonyainak teljes és megbízható ismeretében lehet nyugodt afelől, hogy váratlanul meglepetések nem érhetik.

A közbiztonság érdekeinek, a személy- és vagyónbiztonságnak egyik komoly tényezője a jogszerű fegyverviselés, illetve ennek az ellenkezője, a jogellenes fegyvertartás kérdése.

A kormányzat is honorálni kívánta ennek a kérdésnek a jelentőségét már akkor, amidőn a forradalmi idők elmúltával gyökeresen rendezte és precizizozta a löfegyver-, löszerszerzés, tartás és viselés előfeltételeit.

Nyilvánvaló, hogy ezekkel a korlátozó rendelkezésekkel nem azt akarta a kormányzat elérni, hogy a megbízható, becsületos, rátermett egyének fegyverviselésének gátat emeljen. Sőt. A korlátozó feltételek felállítá-

sával egyenesen azt akarta és kívánta biztosítani, hogy csakis ilyen egyének birtokába és kezébe kerülhessen a körend és közbiztonság szempontjából figyelmet érdemlő löfegyver.

Viszont elérni kívánta egyben azt is, hogy a megbízhatóság szempontjából selejtesebb elemek legalább jogszerűen löfegyverhez ne juthassanak, löfegyvert ne tarthassanak.

A csendőrségnek a löfegyvertartás ellenőrzése terén komoly szerepe van. Ez a szerep fontos is, sokoldalú is.

Próbáljunk csak egy kissé közelebb férközni a kérdés lényegéhez. Vegyük sorra a feladatokat és kísérjük figyelemmel ezekben a feladatokban a csendőrség szerepét.

Közismert és a köztudatba mindenütt felszívódott tény az, hogy bármiféle löfegyvert bárki csakis az illetékes rendőrhatalóság szabályszerű fegyvertartási engedélye alapján tarthat a birtokában (1920. évi 9862. M. E. sz. r. 1. §.). Az illetékes rendőrhatalóság a lakóhely szerinti rendőrhatalóság. Városokban a m. kir. rendőrkapitányság, vagy kirendeltség, községekben, járásokban pedig a járás szolgabírói hivatala.

Fel kell itt már eleve hívnom a figyelmet arra a körülményre, hogy a már egyszer szabályszerűen megszerzett fegyvertartási engedély nem veszi el az érvényességét akkor, ha a jogosított egyén a lakóhelyét megváltoztatja. A nevére kiállított fegyvertartási engedély az új állandó lakóhelyén is változatlanul érvényben marad. Azt külön érvényesíteni, megújítani nem szükséges.

Célszerűnek mutatkozik azonban annak az elrendelése, hogy ilyen állandó lakásváltoztatás esetében tartozik minden jogosított a fegyvertartási engedélyét az új állandó tartózkodási helyének a rendőrhatalóságánál láttamozás végett bemutatni. Vagy pedig, ami még helyesebb és praktikusabb volna — tekintettel a fegyvertartási engedélyek kartotékszerű kezelésére —, ha az új tartózkodási helyre elköltözés esetében a régi tartózkodási hely rendőrhatalósága az elköltöző egyén fegyverére vonatkozó kartotéklapot továbbítaná az új tartózkodási hely rendőrhatalóságához. Így teljesen ki lehetne küszöbölni a magánfelek zaklatását, fáradozását. Hivatalból megkapná az adatokat az új illetékes rendőrhatalóság. Így módjában állna erről a csendőrsöknek kellő időben megadni a megfelelő tájékoztatást.

Ez a rendszer ma már egyébként lassan át is megy a gyakorlatba. Így azonban a gyakorlat még nem egyöntetű. Egyik hatóság követi, a másik nem. Ezzel a rendszerrel véleményem szerint az összes rendőrhatalóságoknak tiszta képe lenne a területén tájálható összes fegyverekről, míg nélkül legfeljebb azt tudhatják csak, hogy ott helyben ki kapott és milyen fegyverre a múltban fegyvertartási engedélyt. De ez nem hű tükre a valódi állapotnak.

Tehát itt már szervesen kapcsolódik bele a csendőrség a fegyvertartási engedélyek és fegyvertulajdonosok megfigyelésébe és ellenőrzésébe. De ez még nem minden. Ez még csak egy része a csendőrség ezirányú feladatainak.

A fegyvertartási engedély kiállítására jogosított rendőrhatalóságok a fegyvervásárlási engedélyt kérő egyén állampolgárságát, személyi viszonyait, múltját, előéletét, testi és

A legkitünőbb zseni az, aki mindent felvesz magába, aki mindent el tud sajátítani, anélkül, hogy legkevésbé is ártana tulajdon alaptónusának, annak, amit jellemnek nevezünk.

GOETHE.

szellemi rátermettségét minden esetben szigorú vizsgálat tárgyává teszik.

Ennél a vizsgálatnál kell kirostálódni azoknak, akik a fegyvertartás szempontjából aggályosak. Ki kell terjeszkednie ennek a vizsgálatnak, puhatolásnak arra is, hogy a kérelmező egyén személyi körülményei, foglalkozásának természete indokolta, esetleg szükségessé teszi-e számára a fegyvertartást? Általánosságban a kérelmező egyénisége megbízható-e a fegyvertartás szempontjából?

A megyei városok külterületein általában a csendőrség látja el a közbiztonsági szolgálatot. Viszont ugyanekkor ezek a területek közigazgatási szempontból, így a fegyvertartási engedélyek kiadása szempontjából is a város belterületén hatáskörrel bíró rendőrhatóságnak vannak alárendelve.

Természetes, hogy a fegyvertartási ügyben dönteni hivatott és jogosult rendőrhatóság nem ismerheti olyan behatóan és részletesen a csendőri területen lakó egyént, mint a csendőrség maga. Így tehát a fegyvervásárlási engedély kiadása előtt a kérelmező személyi, egyéni viszonyaira, körülményeire vonatkozó puhatolás megejtése végett a helyi viszonyokkal ismerős, azokban tájékozott csendőrséghez kell fordulnia.

Ilyen esetekben a csendőrség gyűjti össze mindazokat az adatokat, amelyek alapján azután a rendőrhatóság dönthet a fegyvervásárlási engedélyezése, vagy az erre irányuló kérelem elutasítása felett.

Mire kell kiterjednie ilyen esetben a puhatolásnak? Meg kell állapítani, vagy legalább is valószínűsíteni kell az érdekelt egyén magyar állampolgárságát. (Bármely külföldi állam polgára ugyanis csak a belügyminisztérium előzetes hozzájárulásával kaphat fegyvervásárlási és így tartási és viselési engedélyt.)

Az állampolgárság igazolása jogszerűen csak a belügyminisztérium által kiállított állampolgársági bizonyítvánnyal történhetik. Ennek az okmányának a beszerzését és bemutatását azonban rendszeren nem szoktuk követelni, ha az érdekelt egyén a magyar állampolgárságát valószínűsíti.

Ebben a kérdésben különben is nagy körültekintéssel kell eljárunk, mert a trianoni békeszerződés értelmében jogilag igen sokan elvesztették az állampolgárságukat; így mindaddig külhonosoknak kell őket tekintenünk, amíg a visszahonosításuk meg nem történik. Ilyen eset forog fenn különösen azoknál, akik maguk vagy akiknek az állampolgárság kérdésénél elsősorban figyelembeveendő édesatyjuk az ezidőszerinti megszállt területen született. Ha az ilyen egyének a trianoni békeszerződésnek, a magyar törvénytárba megjelenésétől számított egy éven belül, pontosan 1922. évi július hó 26-ig a közigazgatási hatóságoknál a magyar állampolgárságuk fenntartására irányuló szándékukat bejelentették — optálási jogukkal éltek, röviden optáltak —, úgy a magyar állampolgárságukat igazoltnak tekinthetjük.

Miként lehet most már állampolgársági bizonyítvány hiányában — mert ez bizony az emberek nagy részénél nem áll rendelkezésre — a magyar állampolgárságot valószínűsíteni?

Ha elhunyt nagyjaink emlékének áldozunk, a veszteség érzete észrevétlen azon eszmék kultuszába olvad, melyeknek az elhunyt bajnoka volt, s a bánat felhőit mintegy megaranycsókja a nemzeti dicsőség fényébe.

GYULAI PÁL.

Ha például az érdekelt egyén az ország ezidőszerinti területén bármely község kötelekébe való tartozását — illetőségét igazolni tudja, úgy a magyar állampolgársága már kellően valószínűsítve van.

Ha az érdekelt igazolni tudja, hogy úgy ő, mint a törvényes felmenője, édesatyja, vagy természetes felmenője, édesanyja az ország ezidőszerinti meg nem szállott területén született — ha csak időközben a jelenlegi megszállt területen valahol községi illetőséget nem nyert —, akkor a magyar állampolgársága megfelelő formában hasonlóképpen valószínűsítve van.

Meg kell állapítani a továbbiak folyamán, hogy a löfegyvert vásárolni szándékozó egyén betöltötte-e a 24. életévét. Ha az illető még nem teljes korú, úgy vizsgálni kell azt, hogy a kiskorú egyén törvényes képviselője — atyja, gyámja — megfelel-e ugyanazoknak a követelményeknek, amelyeket a löfegyvert vásárolni szándékozótól az előírás megkövetel. A 24. életévét még be nem töltött egyénért ugyanis az atyának, vagy gyámnak vállalnia kell a teljes felelősséget. Írásbeli okirat formájában.

18. életéven aluli egyén részére fegyvertartási engedélyt még kezesség és felelősség esetén sem lehet kiadni.

Vizsgálni kell továbbá — és ezt különösen fokozott gonddal — az érdekelt személy előéletét.

Előre kell bocsátanom, hogy itt a csendőrség munkáját bizonyos mértékben megkönnyíti az, hogy a fegyvertartási ügyekben eljáró és intézkedő rendőrhatóságok rendszeren megkövetelik a fegyvervásárlási engedély kiadását kérő beadvány előterjesztésekor az erkölcsi bizonyítvány becsatolását. De viszont az erkölcsi bizonyítvány becsatolása nem mentesíti a csendőrséget az ezirányú puhatolás lelkiismeretes megejtése alól.

Bárki elkövethet a nap bármely szakában, akár gondatlanságból is olyan cselekményt, amely még nem szerepelhet az erkölcsi bizonyítványában. Lehetnek a helyi viszonyokkal legalaposabban ismerős csendőrség birtokában olyan adatok, amelyek talán az érdekelttel szemben a megfelelő büntetőeljárás megindításához még kellő alapot nem nyújthatnak, viszont máris teljesen elegendők ahhoz, hogy az érdekelt fegyvertartási engedélyt már ne kaphasson.

Különösen ki kell terjeszkedni az előélet vizsgálatánál a forradalmi idők — nép- és tanácsköztársaság — alatt tanúsított magatartásra. Tisztázni kell, hogy nem rokon-szenvezett-e az érdekelt feltűnő módon a felforgató eszmékkel? Nem exponálta-e magát valamilyen ténykedésével feltűnően szélsőséges formában a destruáló irányzatok mellett? Ha ilyen irányban valami gyanus körülmény merülne fel, úgy azt fokozott figyelemmel vizsgálat tárgyává kell tenni és az észleletekről az érdekelt rendőrhatóságot kimerítően kell tájékoztatni.

De még ezzel sem végezte el a csendőrség a feladatát. A kérelmező egyénre vonatkozóan még más körülményekre is ki kell terjeszkednie a puhatolások során.

Lelekiismeretes meg kell vizsgálni azt is, hogy az érdekelt egyénisége a fegyvertartás szempontjából egyébként is megbízható-e?

Ha például valaki részeges, iszákos természetű, civakodó, kötekedő, rendszeresen mulatozó, izgágaságáról ismert, vagy családtagjaival feszült, kellemetlenkedő viszonyban él, akkor a fegyvertartás engedélyezése a részére már nem lehet kívánatos. Ezeket a körülményeket tehát szintén nem lehet elhallgatni.

Továbbá, ha az érdekelt egyén köztudomás, vagy az örs tudomása szerint olyan testi — pl. epilepszia, szívbaj, stb. — vagy szellemi — elmebaj — fogyatkozásban szenved,

Amerikában hovatovább vendégfogadókla finomítják a fegyházakat. Színház, mozi, rádió, könyvtár áll a fegyencek szórakoztatásának a szolgálatában, az étkezés pedig külön nagy éttermekben történik.

ved, ami őt a fegyver okszerű és szakszerű kezelésében és esetleges használatában károsan befolyásolhatja, ez teljesen elég ok arra, hogy az érdekelt a fegyvertartás szempontjából ne lehessen megbízhatónak elismerhető.

A túlzottan ideges — a háború megsokszorozta az idegbeteg, idegbajos egyének számát —, indulatos emberek kezébe nem szabad minden gondolkozás nélkül azonnal lőfegyvert adni, amint azok azt kérik. Saját érdekükben, védelmükben is gátat kell emelni az ilyen irányú törekvések elé.

Mérlegelni kell a továbbiakban azt, hogy a kérelmező részére indokolt-e, szükséges-e a fegyvertartás? Olyan természetű-e a foglalkozása, a lakóhelyének, vagy munkahelyének a fekvése, vagyoni körülményei, stb., hogy az illető részére — figyelembevétel a mai immáron megszilárdultnak tekinthető közbiztonsági viszonyokat — a fegyvertartását indokoltá teszik.

Igy alakul ki azután a csendőrségi jelentés adataiból és alapján az érdekelt rendőrhatalóság előtt az engedély megadásának vagy megtagadásának a lehetősége. A döntés tehát ezekben az ügyekben a csendőri jelentés adatain nyugszik elsősorban. Éppen ezért ez a jelentés legyen alapos, körültekintő és lelkiismeretesen tárgyilagos.

Ha azután a rendőrhatalóság a döntését meghozta és az engedély kiadása mellett foglalt állást, akkor sem szűnt meg a csendőrség szerepe a fegyvertartási ügyben. azza!, hogy szépen elkönyvelte magának a rendőrhatalóságtól nyert értesítés alapján a kiadott fegyvertartási engedélyt.

Minden fegyvertartási engedély rendszeresen visszavonásig érvényes. Ezt az engedélyt tehát vissza is lehet vonni. Még pedig ugyanannak a rendőrhatalóságnak, aki azt annakidején kiállította. De nemcsak vissza lehet, hanem vissza is kell azonnal vonni, ha ennek a feltételei fennforognak.

E célból állandó figyelemmel kell kísérnie a csendőrségnek minden fegyvertartási engedéllyel rendelkező egyént. Tudnia kel a csendőrségnek azt, hogy az engedélyes kellő gonddal bánik-e a fegyverével? Betartja-e a törvényes előírásokat? Rendelkezésére áll-e a fegyvertartási engedélye? Jogszerűen szerzi-e be a lőszerkészletét? Megvan-e a fegyvere? Nem adta-e el engedély nélkül valakinek? Nem bocsátotta-e át használatra olyan egyénnek, aki fegyvertartási engedéllyel nem rendelkezik? Van-e vadászjegye? Területi jogosultsága? Ha nincs, nem használja-e titokban orvvadászatra a fegyverét? stb.

Ha a megfigyelések során bármiféle olyan adat merült fel a fegyvertulajdonos ellen, ami alkalmas volna arra, hogy az érdekelt ne kaphasson fegyvertartási engedélyt, azt köteles a csendőrség minden késedelem nélkül az illetékes rendőrhatalóság tudomására hozni, hogy az a hatalóság a fegyvertartás ügyét felülvizsgálhassa és kellő indok esetében a fegyvertartási engedélyt visszavonhassa.

Célszerűnek látom azt is, hogy a rendőrhatalóságok olyan esetekben is adjanak értesítést a csendőrségnek, amikor valakinek a fegyvervásárlási engedély iránti kérelmét bármiféle okból elutasítják. Hiszen ilyenkor talán fokozottabban fennforog a valószínűsége annak, hogy az érdekelt tilos úton igyekszik magának lőfegyvert szerezni. Megkísérelheti a szabálytalan úton való szerzést, ha már törvényes formában ez a szándéka nem sikerült.

Nyilvánvaló, hogy a lőfegyverviselésnek és tartásnak külön engedélyhez kötésével nem lehet megakadályozni teljesen azt, hogy itt-ott ne sikerülne valakinek rejtett utakon titkos fegyverhez jutnia.

De mégis lényegesen kisebbre csökkenthetjük e lehetőség valószínűségét azáltal, ha kellő körültekintéssel, éberséggel és eréllyel érvényt szerzünk ezen a téren is a törvénynek.

Pályázat.

Pályázatot hirdetünk annak pontos és részletes összeállítására, hogy milyen különös feladatok hárulnak a csendőrségre az év egyes hónapjaiban, vagyis, hogy a portyázó járőröknek melyik hónapban mire kell a figyelmüket különösképpen kiterjeszteniük?

A felsorolást havonként kell összeállítani, januárral kezdve és decemberrel végezve. A tennivalókat csak címszószerűen kell felsorolni; azt, hogy azokat miként kell foganatosítani, nem kell leírni, de utalni kell a törvényre, rendeletre stb. és annak szakaszára, amely a felemlített tennivalót elrendeli. Csak országos érvényű rendelkezéseket kell figyelembe venni, törvényhatósági vagy más szabályrendeletet nem.

Természetes, hogy csak olyan tennivalókat kell felsorolni, amelyeknek elvégzése vagy ellenőrzése egy bizonyos időszakhoz van kötve, illetve amelyekre valamelyik hónapban vagy az év egy bizonyos szakának hónapjaiban a csendőrnek különös figyelmet kell fordítania. Ha a tennivalót vagy ellenőrzést több hónapra át vagy több hónapban kell végezni, azt minden hónapnál külön-külön fel kell említeni.

Nem kell felsorolni azokat a tennivalókat, amelyek a csendőrségnek az egész éven át egyforma munkát adnak, vagyis amelyeknek nincsen ügynevezett idényük.

A pályázaton csak a csendőrség legénységi állományú egyénei vehetnek részt. A legjobb pályamunkát 50 pengő, a másodikat 30 pengő, a harmadikat pedig 20 pengő jutalomban részesítjük. Határidő: december 1. Az eredményt a karácsonyi számunkban fogjuk kihirdetni.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

Orosz kémek Bécsben.

Írta: A. S. ezredes.

A világháború kitörésekor szigorú cenzurát léptettek életbe minden hadviselő államban s a hiányosan tájékozott lakosság mindenütt és mindenki benn kémet sejtett. Valósággal „kémbetegségbe” estek akkoriban az emberek. Ha késő este szerelmes párral bélelt autó álldogált valamilyen rosszabbul világított utcácskán, körülszimatolták az emberek a „gyanus” autót s mindenáron a számtalan francia autó egyikét vélték benne felfedezni, amelyen a közhit szerint a franciák töméntelen aranyat szállítottak egyenesen az orosz kincstár pénztárába. Hiszen igaz, ezekben az autókban többnyire „aranyos” kincsek üldögéltek, de csak a kísérő számára jelentettek értéket, általános fizetőeszköznek aligha váltak volna be.

Ezekben a napokban szaladt híre annak is, hogy a meidlingi vonatlaktanyában arisztokrata önkéntes ápoló-hölgyek szinte nyíltan kémkednek. Illetékes helyre feljelentés is érkezett, amely szerint D. herceg felesége — született Wittgenstein vagy Galicyn hercegnő — túlsokat foglalkozik a fogoly orosz tisztekkel s ezzel magára vonta a kémkedés gyanúját. Magatartása általános rosszalást váltott ki. Háborús időkben a származásra való tekintetnek nincs helye, ha ilyen gyanú merül fel. A vizsgálat megállapította, hogy az egyik D. hercegnő tényleg feltűnő sokat forgolódott azokban a kórházakban, amelyekben fogoly orosz tiszteket kezeltek. Azt is kieszközölte, hogy a vonatlaktanyában az öreg Lobkowitz herceg és egy ma már halott hercegnő vezetése alatt sebesült-pótkórházat rendeztek be s neki ide szabad bejárása volt. Amikor kérdőre vonták, a Lobkowitz hercegnével fenntartott barátságos kapcsolatára hivatkozott, holott ez a barátságos viszony a két asszony között sohasem volt meg. Nem tagadta egyébként, hogy szívén viseli a fogoly oroszok sorsát, de ezt azzal magyarázta, hogy az orosz tisztikarban sok rokona szolgál s ezeknek a sorsa iránt szokott érdeklődni a foglyoknál. Bármennyire gyanús volt is azonban a magatartása s bármilyen szigorúan vezették is vele szemben az eljárást, rábizonyítani azt, hogy kémkedett, nem volt lehetséges. Pedig sok orosz kém dolgozott akkor Bécsben.

Mikor az oroszok Galiciát megszállták, Lembergben nagyarányú kémközpontot szerveztek, amelynek két orosz herceg is a szolgálatába állott. Ennek a kémközpontnak egyik legügyesebb kémje Carfagton Cora volt, akit Nachicsewanszky tábornok Bécsbe küldött ki, hogy a Monarchiában történekről szerezzen adatokat. Akármilyen magas állásnak számított ennek a kémközpontnak a vezetőhelye, Nachicsewanszky tábornoknak még sem volt valami könnyű és kellemes a dolga. Ezt alighanem maga is érezte s láthatóan ideges volt, amikor fogadjában helyet foglalt szemben Carfagton Corával, ezzel a híres orosz kémnővel, aki különben egy orosz nagybirtokos felesége volt. Hanyag közvetlenséggel foglalt helyet a szép asszony a kényelmes klubszékekben, előkelő mozdulattal nyult a cigaretta után, amivel a tábornok udvariasan megkínálta. Tisztában volt vele az asszony, hogy ő a kémháborúnak csak egyszerű közkatonája, de azzal is tisztában volt, hogy szépsége, ügyessége és elszántsága révén nagy az értéke. Mint minden tapasztalt kém, ő is tudta a módját, hogyan lehet közömbösséget színlelve, megkéretnie és alaposan megfizettetnie magát, míg végre a megbízatást vállalja. Ebben az öntudatban és önértékelésben különösen a női kémek mindenkor különösen nagy művészek voltak, azok ma is és maradnak mindenkorra.

De térjünk vissza Corához. Tudta, hogy valami fontos feladatról lesz szó, mert a kémközpont vezetője sürgősen kérette magához. Bájos, előkelő megjelenése, parázsló fekete szeme láthatólag megtette a hatását még a saját kémfőnökére is.

Ennek a tárgyalásnak az előzménye az volt, hogy az oroszok 1914 késő őszen nyugatra és a Kárpátokhoz nagy csapatokat dobtak előre. Döntő ütközetre készülődtek, hogy még a tél beállta előtt birtokba vegyék a magyar Alföldet. Természetesen nagy fontossága volt annak, hogy az orosz hadvezetőség a Monarchia belső viszonyaival úgy katonai, mint egyéb vonatkozásokban mennyire van tisztában. Az ezzel kapcsolatos híryanag megszerzésére szemelte ki a kémfőnök Carfagton Corát, akiről tudta, hogy Bécs legelőkelőbb köreivel kitűnő kapcsolatai vannak.

A tárgyalás a kémfőnök és Cora között természetesen

megegyezéshez vezetett. Ennek a megegyezésnek volt a következménye, hogy Wartenberg svéd bárónő, nyílván Keletről jövet, a keleti expresszsel kirobogott a bukaresti pályaudvarról s Budapesten át Bécsbe utazott. Hellern nevű titkárja kísérte.

Románul beszéltek egymással és senki nem mert volna arra gondolni, hogy a rendkívül csinos, nagyon előkelően öltözött, világoszöke hölgy nem más, mint az ismert kémnő, Carfagton Cora, akinek szénfekete a haja, titkárja pedig a félelmetes hírű orosz kém: Kitsanow.

Cora nagyon ügyes munkát végzett Bécsben s nem rajta múlt, hogy az oroszok mégsem vehették hasznát híreinek. Többek között azt is kiszimatolta, hogy a németek a 9. hadseregüket bevetik az orosz arcvonal ellen. Ezt a híradást Cora 1914 szeptember végén elküldötte s az események később úgy alakultak, hogy ebből az egyébként rendkívül nagy horderejű, korai hírből az oroszoknak inkább káruk lett, mint hasznuk. A németek ugyanis a 9. hadsereg bevetését elhalasztották s a kémnő akkor már más irányban volt lekötve, erről a változásról tehát az orosz hadvezetőséget nem értesíthette. Hiábavaló volt az orosz délkeleti arcvonal parancsnokának, Ivanow tábornoknak az óvatossága, ki a kémnő jelentését Nokikow lovas hadosztályparancsnokkal ellenőriztette, mert innen is azt a jelentést kapta, hogy a németek tényleg felvonulnak. Ez igaz volt, csak hogy azok a németek, akiket Nokikow kozákjai láttak, csupán a tájékozódó német különítmények tagjai voltak. Ezen a hibás jelentésen múlt az, hogy az egész orosz haditerv rossz volt, ennek következtében volt kénytelen Ivanow Przemyslt feladni, sőt egész Galiciát is kiüríteni. Ki tudja, mi lett volna a következménye a mi kárunkra annak, ha Carfagton Cora csak egy hajszállal is még ügyesebb, vagy talán csak szerencsésebb munkát végzett volna ebben az esetben.

Arra különben, hogy a kémeknek mennyire nem szabad a legkisebb hibát sem elkövetniök, ismerek egy másik jellemző esetet is.

A háború elején mindenki gyanus volt, aki ép tagokkal otthon ténfergett s nem a harctéren küzdött. Hány és hány bankigazgató és egyéb, hasonló közgazdasági tényező, aki talán főbertlövést sem hallott soha életében, öltözött egyenruhába, aki pedig egyszer a tartalékos tiszti vizsgát verejtékezve letette, aranyért nem adta volna a legutolsó fegyvergyakorlatról megmaradt katonamundériját. Bizony, ezek az emberek felhúzták az angyalbört anélkül, hogy erre nemcsak kötelezettek, de egyáltalában jogosultak lettek volna, mert annak idején a kellemetlen feltűnést csak egyenruhában lehetett elkerülni.

Az ilyesmit pedig mindenképpen gyorsabban kiszimatolja a — kém. Egy orosz kém is, ehhez a divathoz alkalmazkodva, közös hadseregbeli tiszti zubbonyt vett magára. Egy alkalommal a börzeépület előtt igyekezett át a téren, amikor egy őrmester megpillantotta és megakadt rajta a szeme. Balsorsa egy szolgáló vezető őrmesterrel hozta össze a kémeket. Mindenki tudja, hogy egy szolgáló vezető őrmesternek milyen szeme van a szabálytalan öltözködés ismerveinek felfedezése tekintetében. Feltétlenül talál hibát. Ha nincsen hiba, akkor az a hiba, hogy nincs hiba.

Az orosz kém zubbonyán az volt az észrevenni való, hogy az egyik csillag helye hajszálnyira eltért attól a helytől, ahol a csillagnak az előírás szerint lennie kellett volna, dícséretére legyen ez mondva annak a derék öreg katonának, aki a régi kemény katonáéletben 12 évig szolgáló vezető őrmester tudott maradni.

A szabálytalan csillagra aztán úgy odatapadt az őr-

mester tekintete, hogy elfelejtett a tiszti rendfokozatnak tisztelegni. A tiszt pedig nem utasította rendre a tisztelgés elmulasztásáért és a kellemetlen bámészkodásért az őrmestert. Előkezőleg: olyan sietős mozdulatokkal igyekezett át a téren, hogy az őrmesternek most már ez vonta magára a figyelmét. Követni kezdte a tisztet s amikor az hátranézegetve — maga mögött érezte az őrmestert — futni kezdett, az őrmester utánvetette magát, mert akkor már természetesen tisztában volt azzal, hogy a tiszti zubbonyban nem tiszt — legalább is nem saját tiszt — szalad előtte.

Az őrmester elfogta és az őrszobára kísérte a gyanus embert. Tiszti rendfokozatát természetesen nem tudta igazolni. Zsebében egy régi keletű magyar ujságot találtak, tehát Magyarországon is volt tennivalója. Az ujságlapokon tűszúrás okozta lyukakat vettek észre s amikor ezeket a lyukakat a nap felé fordították, az apró szúrásokból betűk, a betűkből pedig a Monarchia menetalakúatainak az erejéről összelopkodott pontos adatok, jelentések alakultak ki.

Most már kétségtelenné vált, hogy a derék szolgáló vezető őrmester saszeme kémeket fogott. A kém természetesen tagadott. A városparancsnokság felé kísérése közben félremenésre kért engedélyt, amit a kíséret parancsnoka kellő fedezet biztosításával megadott. Mégis sikerült a kémnek jól elrejtett revolverét előkapnia s azzal föbelötte magát.

Életveszélyes sebbel szállították kórházba. A kiküldött katonai ügyész tolmáccsal várakozott az öngyilkos ágya mellett, hogy eszméletre ébredve, kihallgatható legyen. A kém azonban 40 fokos, önkívületi lázas állapotban fetrengett és az önkívület víziós szavaiban feltárta egész életét, természetesen szeszélyes, szaggatott, változó részletekben. Sokat foglalkozott az oroszországi otthonával, a gyermekkorával, katonáéletével, azután a kémkedéseivel kapcsolatos szörnyű órák emlékei törtek ki a halállal vívódó lázas agyából, majd minden átmenet nélkül újra a családja körébe tért vissza vízióival. Rettenetes küzdelmet vívott 5 napon és 5 éjszakán át a halállal, amely aztán mégis megváltotta. Egy pillanatra sem tért magához s azok a sokhasábos jegyzőkönyvek, amelyek a lázalmában mondott szavai nyomán készültek, egy vakmerő, tarka emberélet fantasztikus regényéhez adhatnának szomorúan érdekes adatokat.

Nagyon feltűnő s így meg kell említenem, hogy a kém még a lázámaiban sem árulta el a megbízóját és a kém társait. Egyéb adatot és anyagot bőségesen ki lehetett venni a szavaiból a kémkedésével kapcsolatban is, társait azonban az öntudat határán túl sem árulta el. A kémbe ugyanis mindennél erősebben beidegződik az a tudat, hogy megbízóit, társait elárulnia nem szabad, különben a saját megbízói fegyvereinek esik menthetetlen áldozatául. Nem annyira kémbajtársi szempontból — ha ugyan szabad itt a bajtárs kifejezést használni — van ez így, hanem inkább azért, hogy egy kémnek az árulása egész kémhálózatoknak az összeroppanását, az eddig végzett munka rombadóltét és egy újabb hálózat kiépítésének rendkívül nagy anyagi áldozatokkal és erőkifejtéssel járó kényszerűségét ne okozhassa.

Az anyagi élet fonala minden percben megszakadhat; ezért, ha nem akar merő gúny és nevetség lenni, kell, hogy az életnek olyan értelme legyen, melyet nem illethet az, vajjon hosszabb ideig tart-e vagy rövidebbig.

TOLSZTOJ.

CSENDŐR LEKSZIKON.

174. kérdés. *Mi a rögtönbíráskodás (statárium) kiterjesztésének a gyakorlati jelentősége? Hárulnak-e ezzel a nyomozó csendőrré különleges tennivalók?*

Valása. A rögtönbíráskodás a jogrend fenntartásának kivételes eszköze, kivételes büntetőbíráskodás, hivatása a közhiatonság megrendülésekor súlyos büncselekmények elszaporodását gyors és elrettentő szigorúságú büntetés kiszabásával meggátolni.

A rögtönbíráskodás főszabálya az, hogy a Bp.-ban a vád és védelem előterjesztésére vonatkozó alakiságokhoz a bíróság kötve nincs s az egész eljárás a rendes eljárásban megkövetelt minden alakiság mellőzésével a rögtönítelő bírói tanács előtt folyik le. Azt lehet mondani, hogy csak alakyszerű főtárgyalás van, minden más alakiság figyelmen kívül marad. Nincs tehát vádirat, kötelező védelem, nincs alakyszerű nyomozás, vizsgálat, vád alá helyezés, stb.

A terheltet nyomban a rögtönítelő bíróság elé kell állítani. Az eljárás sikere feltételezi, hogy ezt a kir. ügyészség csak akkor teheti, ha a terhelt bűnössége az általa összegyűjtött bizonyítékok szerint akadály és zökkenő nélkül bebizonyul, vagyis, ha tettenérés esete forog fenn, vagy továbbá a bizonyítékok teljessége kizár minden kétséget.

A rögtönítelő bíróság öt tagból áll s ítélete ellen fellebezésnek helye nincsen. Működésének feltétele, hogy a rögtönbíráskodás hatálybaléptét előzetesen kihirdessék. Három nap alatt be kell fejezni a rögtönbírói főtárgyalást az egyes terheltre néve, ha ez nem sikerül, rendes eljárásra kerül az ügy. A három nap nem a tett elkövetésétől, vagy az eljárás megindulásától, hanem a terheltnek a rögtönítelő bíróság elé állításától számít.

A rögtönítelő bíróság, ha egyhangúlag bűnösnek mondja ki a terheltet, halálbüntetést szab ki. A büntetést rendszerint anonnal végrehajtják. Ha a bíróság a terheltet kegyelemre ajánlja, a kivégzés halasztást szenved az államfő döntéséig. Csak 20 évesnél idősebb terheltet lehet halálra ítélni, egyébként hosszabb fegyházbüntetésnek van helye.

A bíróság egyébként nincs arra köteleve, hogy okvetlenül halálbüntetést szabjon ki. Működésében van a körülmények mérlegelésével fegyházbüntetést is kiszabni, ha különösen úgy látja, hogy elrettentő példára az adott esetben szükség nincs. Ezt különösen akkor teszi a bíróság, ha néhány halálbüntetést a rögtönítelő bíróságok már kiszabtak.

A rögtönítelő bíróság, bárhol, bármily időben összeülhet, a kir. ügyészség gondoskodik megfelelő karhatalomról s arról, hogy a kiszabott halálbüntetés végrehajtását senki se akadályozza.

1923 augusztusa óta rögtönbíráskodás van érvényben a hadásárra, a grafogatóra, továbbá a robbanó anyagokkal elkövetett gyilkosságra és szándékos emberölésre, sőt az olyan súlyosságra is, amelynek tárgya robbanó anyagokkal elkövetett gyilkosság.

A fővárosi szeptember 20-án kihirdetett legújabb igazságügyi miniszteri rendelet ezeken a büncselekményeken felül a rögtönbíráskodást kiterjesztette a következő büncselekményekre is:

1. A hatóságok büntetőjogi védelmével szülő 1924-XL. t.-a-be írtak csoportosulás útján elkövetett összes büntetendőre, sőt a csoportosulás esetén kívül elkövetett büntetendőre is, ha felfegyverkezve követik el.

Nem tartozik rögtönbíráskodás alá a cselekmény, ha eredetileg vétség, akkor sem, ha a felfegyverkezve elkövetést a törvény büntetői minősíti is.

Rögtönbíráskodás alá tartozik tehát az a cselekmény, amikor csoportosulás a hatóságot vagy annak tagját, az országgyűlést egyik házának vagy házának tagját, külföldi állampolgárt vagy valóságtól tisztviselőt erőszakkal vagy veszélyes fenyegetéssel akadályozza hivatásának jogszerű gyakorlásában, valamely intézkedésre kényszeríti, hivatalos eljárása alatt, avagy hivatalos eljárása miatt utólag bosszúból tetteleg bántalmazza.

Ha csoportosulás esetén kívül követ el valaki ugyanilyen cselekményt, a cselekmény csak akkor esik rögtönbíráskodás alá, ha a cselekményt felfegyverkezve követte el.

Nem tartozik rögtönbíráskodás alá általában a hatóság közegével szemben tanúsított erőszak, akkor sem, ha csoportosulva követték el, mert az ily cselekmény eredetileg vétség, sőt akkor sem, ha felfegyverkezve követték el, mert a cselekmény csak a felfegyverkezés tényével válik büntetendővé, már pedig a rendelet azt kívánja meg, hogy a cselekmény erre való tekintet nélkül legyen büntetendő.

2. Ha valamely csoport abból a célból, hogy személyeken vagy dolgokon erőszakot kövesen el, valakinek lakásába, üzleti helyiségébe vagy bekerített birtokába betér, a csoport mindenik tagja a magánosok ellen való erőszak büntetettét követi el s rögtönbíráskodás alá kerül. Ugyaníde kerül a csoport mindenik tagja abban az esetben is, ha nyílt helyen, akár személyeken, akár dolgokon követ el erőszakot.

E rendelkezés alá sorolandók főleg azok az utcai tüntetők, akik személyeket megtámadnak vagy rombolásokat (kirakatbetörés, ablakbeverés) követnek el, avagy megfélemlítés végett köz- vagy magánépületekbe erőszakosan behatolnak stb. Idetartoznak ugyanígy az a csoportosulás, amely például sztrájk idején a dolgozó munkásokat erőszakosan meg akarja akadályozni a munkában, s általában a köznyelven garázdálkodó tömegeknek nevezett csoportok. Nem feltétele az így elkövetett cselekményeknek, hogy politikai indítók vezesse a csoportban résztvevőket. Ide vág tehát nemcsak azoknak a cselekménye, akik mondjuk, valamely törvényes jogait gyakorló felvonulást, tanácskozó testületet szét akarják verni, hanem azoké is, akik valamely magánház udvarára erőszakosan behatolnak bosszújuk kielégítése végett, vagy valamely kocsmában tervszerűen rombolnak duhaj indulataik kielégítése végett.

3. Lőfegyver felhasználásával elkövetett gyilkosság és szándékos emberölés. Ha a szándékos emberölést erői fellendülésben hajtották is végre, a rögtönbíráskodás szempontjából nem tesz kivételt.

4. Aki kutat vagy vízvezetékét megmérgezi vagy az egészségre ártalmas anyaggal kevert élelmiszereket árusít vagy szétoszt, ha ebből valakinek halála következett be. Természetesen csak szándékos cselekményről lehet szó, nem gondatlanságról.

5. Aki vaspályának vagy hajónak vagy ezekhez tartozó tárgyaknak szándékos megrongálása, a szabályszerű jelzés elmulasztása vagy szándékos hamis jelzés által a vasúton vagy hajón, vagy közúton levő személyeket, árukat veszélyeztetni akar, megteszi ki.

6. Aki az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására vagy megsemmisítésére irányuló mozgalmat vagy szervezkedést kezd, vezet, ily mozgalomban vagy szervezkedésben tevékeny részt vesz, úgyszintén, aki ily mozgalmat, vagy szervezkedést előmozdít. Idetartozik különösen a bolsevista (kommunista) mozgalom és szervezkedés minden résztvevője.

Rögtönbíráskodás alá vonandók azok is, akik a felsorolt büncselekmények megkövetésével gyanúsíthatók, valamint azok, akik a felsorolt cselekményekre valakit felbujtanak, avagy a tetteseknek a cselekmény elkövetésében segítségükre vannak.

Különleges tennivalókat a csendőri nyomozásra a rögtönbíráskodás voltaképp nem ró, mert szabály szerint a gyanúsítottat minden alakiság nélkül a rögtönítelő bíróság elé kell állítani s az egész büntetői eljárásnak halajlóképpen a rögtönítelő bíróság előtt, harsak lehet, felhosszabbítás nélkül kell lefolynia. Ez az elv azonban a gyakorlatban nem mindig véhető keresztül, mert a vádlottnak mindenesetre a saját megvédelmezése végett bizonyos megállapított tárgyak ismeretére szüksége van, tehát az előzetes nyomozás általában mellőzhetetlen. Ezt az előzetes nyomozást végezheti maga a kir. ügyészség, de végezheti a rendőri hatóság, vagy a csendőrség is. Felhívandó, hogy a rögtönítelő bíróság, vagy a csendőrség az alaposság, a gyorsaság és kegyelmezés mellett csak akkor szabad kiterjesztést, ha a gyorsaság kielégítő mértékben megőrizhető. Végül, tekintet nélkül a Szmt. III. pontjában meghatározott korlátozásokra, a rögtönbíráskodás alá tartozó egyéni halálbüntetésről és fellebezésről el kell fogadni, ha rögtönbíráskodás alá vont büncselekmény gyanúja fel-

merül. a kir. ügyészségnek a nyomozás megindításával egyidejűen azonnal és rövid úton jelentést kell tenni.

Itt megjegyezzük, hogy a rögtönbíráskodás kihirdetése nem jelenti egyúttal a Szut. 330. pont 7. alpontjában szabályozott fegyverhasználati jog életbeléptetését is, mert ezt a 342. pont értelmében a kormánynak külön kell életbeléptetnie, a belügyminiszternek pedig nemcsak a csendőrség, hanem a lakosság körében is kihirdetnie. Ez a pont tehát mindaddig nem lép érvénybe, amíg azt a kormány külön és kifejezetten, mint a csendőrség fegyverhasználati jogának kiterjesztését életbe nem lépteti.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Rablógyilkosság kiderítése.

Írta: NÉVERY SÁNDOR alhadnagy (Szeged).

Nyomozta: a kiskörösi szakaszparancsnok és az örs legénysége, segédkezett a szegedi nyomozó alosztály.

Köztudomású, hogy minden bűncselekményt kideríteni nem lehet, de ismert tény az is, hogy a helyszínes bűncselekmények esetében a helyszín szakszerű megvizsgálása, az ott talált adatok feldolgozása és a helytálló következtetésekből felállított feltevések gondos tisztázása legtöbb esetben meghozza az eredményt.

A közelmúltban felállított nyomozó alosztályok szakszerű kiképzésben részesült tagjai elméleti ismereteiket a gyakorlat szolgálatába állítva, már számos nagyobbszabású és szövevényes bűnygyben folytattak sikeres nyomozást. Ezek közül akarok itt egyet ismertetni.

1930 augusztus 31-én 5 órakor Kiskörös község határában levő csordakútban egy tehénpásztor férfihullát talált.

Az örs az esetet a kalocsai kir. ügyészségnek és a szegedi nyomozó alosztálynak bejelentette.

A törvényszéki bizottság aznap 15 órakor a helyszínére érkezett és megejtette a boncolást, amelynek befejezése után megállapította, hogy a hulla egy elég jól öltözött, 60 év körüli földművesé volt, ki rablógyilkosságnak eshetett áldozatul, mert zsebei ki voltak forgatva és értékes tárgyak nála nem találtattak.

Megindult ezekután a nyomozás, amelyet a nyomozó alosztálytól kivezényelt két nyomozó és a kiskörösi örs egy járőre kezdett meg. A helyszín tüzetes átvizsgálása után megállapították, hogy a csordakúthoz rendes nyomtávolságú kocsinyom vezetett, mely a kút előtt, az itatóvályuktól 3.9 m. távolságra haladt el ívalakban a közeli országút irányába. A nyomokból kivehető volt, hogy a kocsi a kút mellett álldogált egy darabig. A kocsinyomokat az itatóvályutól és a csordakúttól elválasztó területen, különböző helyeken és távolságokon, négy kisebb-nagyobb vértócsa és egy csomó véres széna feküdt. A kút oldaldeszkáján és a fedőrészen vércseppek és véres vonszolási nyomok voltak láthatók.

A helyszínek tüzetes leírás és lefényképezés által való rögzítése után hozzáláttak az elhalt kilétének meg-

állapításához, ami a hulláról készült fényképek és egyik zsebében talált régikeletű mozijegy felhasználásával a nyomozás megindításától számított 8 óra leforgása alatt sikerült is. Az elhalt Derecskei Simon* 62 éves dunaszentgyörgyi lakos volt, aki augusztus 30-án 14 óra tájban Dunaszentgyörgyről indult el Fülöpszállásra, hogy az ottani országos vásáron lovat vásároljon. Hozzá tartozóinak azt mondta, hogy gyalog megy a gerjeni kompig, onnan Kalocsáig, honnan azután vonattal folytatja útját Fülöpszállásra. Magával vitt 200 pengőnyi összeget 20 és 10 pengős címletekben.

A nyomozó alosztályparancsnokság szeptember 1-én engem rendelt ki Kiskörösre a nyomozás irányítása végett. Megérkezésem után azonnal a helyszínre mentem. Ott az ügyben már nyomozó járőrök kalauzolása mellett a helyszínt szemügyre vettem s hozzáláttam a nyomok megvizsgálásához. Az egyik vértócsa fekvése gondolkodóba ejtett. Ez a vértócsa a kút felé, a keréknyomon kívül feküdt, amiből arra következtettem, hogy a tettes áldozatát nem a kocsin, hanem a földön verhette agyon. A többi vértócsa helyzete érthető volt. A véres szénacsomónak ovális alakja volt. Középrésze mázolt vérnyomokat mutatott, azonkívül apró véreződések voltak láthatók a szénacsomó külső részének egyes szálain is. Utóbbi körülményből arra lehetett következtetni, hogy a szénacsomóval valaki, valamely véres tárgyat megtörölt. A külső szálakon látható vérnyomok véres kézzel való érintésre mutattak. A helyszín megvizsgálásának összeredménye azt a feltevést igazolta, hogy a tettes a földön verte agyon áldozatát, különböző helyekre vonszolhatta, kirabolta és a kútba dobta.

Hozzáláttam ezekután a boncjegyzőkönyv tanulmányozásához s azt felolvastattam. Ez alkalommal az egyik örsbeli bajtársam azt a megjegyzést tette, hogy menjünk inkább nyomozni, ne töltsük az időt hiába. Megadtam erre a kellő felvilágosítást és magyarázatot, hogy t. i. a sérülésből az alkalmazott eszközökre, az eszközökből pedig annak birtokosára lehet következtetni, amire jelen esetben egyéb támpontok hiánya miatt felette szükség van. Hogy eme magyarázat helyénvaló volt, azt a bekövetkezett eredmény és a befejezett nyomozás igazolták.

A boncjegyzőkönyvben a sérülésekre vonatkozólag az alábbiak szerepeltek: „A hulla homlokrészén jobb és baloldalon két, illetve három ütéstől származó 1—1½ cm hosszú, csontig hatoló folytonossági hiány látható, a koponyacsont a homlokrészen a fejbőr alatt teljesen össze van törve. Ezek valószínűleg baltacsapásoktól eredtek.”

Ezt a szakértői megállapítást nem tekintettem szentírásnak. Lehetetlennek tartottam, hogy baltával ilyen sérülést elő lehessen idézni, mert a balta éle 6—8 cm. hosszú, a test ezen részén baltával okozott sebnek pedig legalább is a baltaél megközelítő hosszúságát kell mutatni, de semmiesetre sem okoz 1—1½ cm hosszú sérülést. Ha pedig balta fokával történt az ütés, akkor a baltafok sarka idézhet elő folytonossági hiányt, de az feltétlenül mutatni fogja a balta háromszögben folytatódó nyomát. Ilyen elváltozások azonban a hullán nem voltak.

Teljes határozottsággal kijelentettem ezek után, hogy a sérülések nem baltától, hanem más eszköztől származhatnak, amit a nyomozás megkezdése előtt tisztázni kell.

Miután kétségtelenül meg lehetett állapítani, hogy a bűncselekmény elkövetésének és az eredmény bekövetke-

* A neveket megváltoztattuk. Szerk.

zésének színhelye a kút környéke volt s az is kétségtelemmé vált, hogy a tettes kocssal jelent meg a helyszínen, egy kocsit magam elé képzelve, azon gondolkodtam, hogy milyen alkatrészei vannak egy kocsinak, továbbá, hogy milyen eszközök lehetnek egy kocsin, melyekkel a bontjegyzőkönyvben szereplő sérülések előidézhetők. A kocsi alkatrészei között nem találtam megfelelő darabot. A kocsin hordani szokott eszközök közül a vasvilla már alkalmasnak bizonyult hasonló sérülések előidézésére. A vasvillának úgynevezett köpürésze ugyanis alól egymásra van forrasztva, vagy szegcselve. Ennek pereme az alsórésztől élesen eláll és 2—3 cm. hosszú éles szélű, rendszerint hosszúkás körív alakban végződik. Az itt felsorolt jelenséget a hullán talált sérülésekkel összhangba lehetett hozni.

Az eddigi megállapításokat egybevetve, a helyszínnek az áldozat lakóhelyétől való távolságával (Dunaszentgyörgy a meszesi kompig 8 km., a meszesi komptól a cselekmény színhelyéig 46 km.) és figyelemmel a kettőt összekötő utakra, az alábbi három feltevést állítottam fel:

1. Derecskei Simon a meszesi komptól gyalog mehetett Kalocsáig, ott vonatra ült és Kiskörösiön leszállva, valamilyen odautazó kocsin indult Fülöpszállás felé.

2. A meszesi komp és Kalocsa közötti útvonalon találkozhatott egy kocssal, amelyen útját folytatta.

3. Már a meszesi komptól kocssal indulhatott s útközben utazásának célját az öt vívő kocssnak elmondotta, aki a látszat kedvéért folytatta útját Fülöpszállás irányába, hogy alkalmas helyen bűncselekményét végrehajthassa.

Az első feltevés ellenőrzését magam foganatosítottam. A tekintetbe jöhető vasúti személyzet kikérdezése és egyéb körülmények megvizsgálása után megállapítottam, hogy Derecskei Kalocsáról Kiskörösig nem utazhatott vonattal, mert a nyári idő dacára báránybörgallérral ellátott télikabátot viselt, amit az igen jó személyi ismerettel rendelkező vasúti alkalmazottak kétségtelenül megjegyeztek volna maguknak.

A második és harmadik feltevés ellenőrzésével egy járőrt bíztam meg. A járőr két nap múlva vonult be s jelentette, hogy a meszesi kompon augusztus 30-án megfordult összes személyek összeírása után sikerült megállapítani, hogy Derecskei aug. 30-án 18 óra tájban a kompon kocssra ült. A kocssiba egy 10 év körüli, bal első és mindkét hátsó lábára kesely, csillagos, világossárga és egy hasonló világos pejló volt befogva. A lovakat hajtó személy magastermetű, vörösarcú, szöke, lelógó bajuszú ember volt, ki sötétkék zsinóros ruhát és magastetejű fekete kalapot viselt. Ez az ember augusztus 30-án a reggeli órákban a meszesi kompnál kocssal megjelenve, a komp tulajdonosát arra kérte, hogy miután pénze nincs, ingyen szállítsa át őt kocssijával a túlsó partra, mert a Dunántúl a tőle ellopott lovakat akarja keresni. A kompon nevezett kérését teljesítette. Ugyanezen egyén aznap este 18 óra tájban a komp dunántúli oldalán jelent meg kocssijával s a révész nejét kérte fel, hogy ingyenesen szállítsa vissza a meszesi partra. A révész neje erre azt felelte, hogy ingyen szállításból nem lehet megélni, mire az illető azt ígérte, hogy a szállítási díjat utólagosan fogja megfizetni. Zsebéből két marhalevelet vett elő és azzal igazolta magát. A komponé a marhaleveleket megnézte, látta, hogy azok két lóról szólnak s Tatai János felsőszentiváni lakos nevére vannak kiállítva. Az illető nevét szóbelileg is megkérdezte, aki azt felelte, hogy őt valóban Tatai Jánosnak

hívják és Felsőszentivánon, Zölfa-utca 125. szám alatt lakik. Ezekután a révész né ingyenesen szállította át a Duna—Tisza közti partra. Az illetőről egyébként ugyan-olyan személyleírást adott, mint férje. A személyleírást megerősítették mindazok, akik ez alkalommal jelen voltak a kompon.

Roppant megörültem az eredménynek, azt hittem, hogy sikerül már a gyanúsítható egyén kilétét megállapítanunk s csak érte kell mennünk. A járőrt azonnal Felsőszentivánra küldtem. Ott várt ránk a kellemetlen kiábrándulás. Felsőszentivánon a járőr talált ugyan egy Tatai János nevű egyént, de az a kérdéses időre vonatkozó alibijét kétségtelenül igazolta és előadta, hogy 1930 július 14-én valaki 2 darab lóról szóló marhalevelet ellopott tőle. A lopással egy magastermetű, vörösarcú, szöke, lelógó bajuszú, sötétkék zsinóros ruhát, magastetejű fekete kalapot viselő, ismeretlen nevű egyént gyanúsított, aki aznap, midőn őt a kecei országos vásárból hazafelé hajtott, a kocssijára felszállt. Előadta még, hogy augusztus hó folyamán megjelent nála két törteli ember, akik tőle két lóról szóló marhalevelet követeltek, azon címen, hogy tőle a kunszentmártoni vásárban két lovat vettek. Az illetők azonban mindjárt megállapították, hogy ő nem az az egyén, akitől a lovakat vették, így rájöttek, hogy valaki megcsalta őket. Ugyancsak augusztus hóban levelet kapott Jászfényszaruból, amelyben azt kérdezik tőle, hogy mennyiért adná el azt a kocssit, amelyet a jászfényszarui országos vásár alkalmával otthagyt. Ő Jászfényszarun életében nem járt soha, így rájött, hogy valaki a tőle ellopott marhalevelekkel és nevének használatával csalásokat követ el. A marhaleveleinek eltűnését július 17-én bejelentette Felsőszentiván község előjáróságánál, ami a valóságnak meg is felelt.

Fenti megállapítások alapján most már határozottá vált a feltevés, hogy a sértett a meszesi komptól kocssival utazott a bűncselekmény helyszínéig. Ezekre való tekintettel egy járőrt indítottam el azzal a feladattal, hogy a kapott személyleírás alapján derítse fel a tettes menekülési irányát és állapítsa meg tartózkodási helyét. Egy másik járőrt Törtelre küldtem, hogy keresse fel ott azon egyéneket, akik Tatai János névre szóló marhalevelek alapján Kunszentmártonban két darab lovat vettek. Ha az sikerül, úgy a kapott személyleírás felhasználásával iparkodjék az illető gyanúsított kilétét, illetve nevét megállapítani. Én Jászfényszarura utaztam, hol sikerült feltalálnom Bibó Imre jászfényszarui lakos személyében azt az egyént, akinél az ottani országos vásár alkalmával egy üres kocssit visszahagytak. Az illető előadta, hogy 1930 július 27-én megjelent lakásán egy ember, aki őt arra kérte, hogy kocssija részére, amelyből lovait eladta, adna helyet néhány napig. Ő ezt megengedte és helyet adott ezenkívül a padlásán is két lóra való szerszámnak, továbbá egy zsáknak, melyben egy lókefe, egy lóvakaró, egy csikócsengő és egy rövidnyelű, négyágú vasvilla volt. Ezeket a tárgyakat az idegen a kocssijáról szedte le. Ugyanezen az egyén augusztus 17-én reggel 6 óra tájban 2 igen jó állapotban lévő, 3—4 éves pejlóval jelent meg lakásán. A lovakat a kocssiba fogta s miután neki a kocsi elhelyezéséért 4 pengőt adott, ismeretlen irányba elhajtott. A kocsi oldalán papírtábla volt, melyen Tatai János Felsőszentiván név volt felírva. Bibó előadását, valamint az ott megjelent egyének Bibó által adott személyleírását, Bibó neje és három felnőtt családtagja megerősítette. Ez a személyleírás teljesen azonos volt a gyanúsított személyleírásával.

A most eszközölt megállapításaim szerint kétségtelenné vált, hogy Derecskeit az az ember ölte meg és rabolta ki, aki Bibónál a Tatai János felírással ellátott kocsit visszahagyta és elvitte. Megerősítette ezt a feltevésemet az a körülmény is, hogy a kocsin hordozott tárgyak között egy vasvilla szerepelt, amely zsákba volt rejtve.

Ezekután Ceglédre utaztam, hol összegeztem az eddig elért eredményt. Megállapítottam, hogy az ismeretlen eddig 8 lovat lopott, mert a meszei kompnál 2 lóval volt jelen, a kunszentmártoni vásáron 2 lovat, a jászfényszarúi vásáron szintén 2 lovat adott el és Jászfényszarúban szintén 2 lóval jelent meg és szállította el a hátrahagyott kocsit. Hozzáálltam annak megállapításához, hogy honnan származhatnak a szóbanforgó lovak. A Nyomozati Értesítő átvizsgálásakor találtam egy lovat, melyet augusztus 29-én virradóra Ujkécskéről loptak el. A ló leírása teljesen egyezett az egyik ló leírásával, mely a meszei kompnál szerepelt. A lopással Gyapai János fülöpszállási illetőségű embert gyanúsították, akinek személyleírása teljesen egyezett a mi gyanúsítottunk leírásával.

Néhány óra múlva megérkezett a gyanúsított feltetelezett útjának követésére kirendelt járőr. A járőrvezető jelentette, hogy a gyanúsított útját követve, Fülöpszállás községbe ért, hol a kapott személyleírás alapján érdeklődött utána. Itt megtudta, hogy az az ember nem lehet más, mint Gyapai János, fülöpszállási lakos, rovottmultú, aki 1930 július óta távol van a lakásáról és hozzátartozói sem tudják, hogy merre csavarog.

Megérkezett a Törtelre eligazított járőr is és jelentette, hogy sikerült azt a két törteli lakost megtalálni, akik egy magát Tatai Jánosnak nevező egyéntől Kunszentmártonban két lovat vettek. A személyleírás itt is egyezett. Előadták, hogy az illető kocsiját kérésére Ujkécskére huzatták s ott Veres Bódog újkécskei lakos kocsmáros udvarában helyezték el. Veres kocsmáros a járőrnek határozottan kijelentette, hogy az az egyén, aki az említett kocsit nála hagyta, Gyapai János fülöpszállási lakos volt, kit igen jól ismer, mert négy évig a szomszédjában lakott Fülöpszálláson.

Igy most már kétségtelenné vált, hogy az eddig személyleírás alapján keresett gyanúsított Gyapai János fülöpszállási egyénnel azonos. Mindannyian örültünk, hogy megfeszített nyomozómunkánkat siker koronázta. Most már tudtuk a gyanúsított kilétét.

További teendők most már az volt, hogy gyanúsítottat kézrekerítsük. Miután az összes lehetőségeket mérlegeltük és megbeszéltük, mindannyian útbaindultunk az ország különböző részeibe. Hajsoltuk Gyapait, aki azonban mindig nagy szerencsével kerülte ki elfogását. A budapesti nyomozó alosztály az ország összes közbiztonsági hatóságait ellátta a nevezett sokszorosított fényképével, de kézrekeríteni mégsem sikerült. Végre, ötheti hajsza után, október 5-én, a fülöpszállási őrsparancsnok, aki mindent elkövetett gyanúsított elfogása érdekében, arról szerzett tudomást, hogy a rablógyilkos Fülöpszállás felé közeledik.

A nyomozó alosztály a vett jelentés után, mivel bizonyosra volt vehető, hogy a gyanúsított a Duna—Tisza-közén tartózkodik, táviratilag felhívta a Duna—Tisza mellett, továbbá a Budapest—szolnoki vasúti vonal és a jugoszláv határ mentén fekvő összes csendőrörsöket, hogy Gyapainak a fenti négyszögből való kimenekülését

akadályozzák meg. Ugyanakkor a nyomozó alosztály összes nyomozóit kivezényelte.

Gyapai a kellemetlen esős időjárásra való tekintettel a Fülöpszállás szomszédságában lévő Kisizsák község egyik házában bújt meg, hová lovait is bekötötte. Erről tudomást szerzett az egyik négy főből állott járőr, mely Gyapait búvóhelyén meglepte s október 6-án 3 órakor elfogta. Birtokában a járőr két lopott lovat, két lóra való szerszámot, egy kocsit és egy kecskét talált.

Midőn Gyapait a járőrtől átvettem, azt a kérdést intéztem csak hozzá, hogy miként ölte meg Derecskeit. Gyapai erre azt felelte: „Vasvillával vertem szét a fejét.”

A részletes kikérdezés alkalmával vonakodás nélkül beismerte a gyilkosság elkövetését, tíz ló, három kocsi, négy lószerszám, egy kecske ellopását, tizenhét baromfi-lopást és nyolc rendbeli lopás kísérletét. A lopásokat Jászberény, Hajós, Tápióbicske, Ujkécske, Peszéradacs, Kiskunlacháza, Törökszentmiklós, Jászárokszállás községekben és Szolnok város határában követte el. A lopott dolgokat Hajós, Lajosmizse, Salgótarján, Jászfényszaru, Kunszentmárton, Pesterzsébet, Kispeszt, Csepel, Miskolc és Kunszentmiklóson adta el, míg egyes dolgok eladását Soroksáron és Szekszárdon kísérelte meg.

Gyapai a gyilkosság elkövetését a következőképpen adta elő: 1930 augusztus 30-án reggel 6 óra tájban kétlovas kocsival a meszei dunai kompnál átment Dunántúlra, azon célból, hogy a lovakat és a kocsit ott értékesítse. Útja nem járt sikerrel, azért aznap este az említett kompon át visszajött a Duna—Tisza közé. A kompon odament kocsijához Derecskei Simon sértett, akivel beszélgetésbe elegyedett. Elmondotta neki, hogy útban van Fülöpszállás felé, ahol az országos vásáron tehenet akar venni. Beszélgetés közben megkérte őt, hogy vigye Kalocsáig, ahonnan majd vonattal folytatja útját. Sértett kérését teljesítette, mire sértett még a kompon felszállt kocsijára. Kalocsára érkeve, egy kocsmá előtt álltak meg, ahol borozgatás közben sértett említést tett arról, hogy ha kerülne még utas Fülöpszállás felé, nem vinné-e el őket tovább kocsival, mert a vonatra igen sokat kell várni. Ő kijelentette, hogy ha megfelelő utas kerül, elviszi őket. Sértett ekkor átment a közeli kalocsai vasútállomáshoz, ahonnan nemsokára visszatérve, tudomására hozta, hogy Fülöpszállásra menő utasokat a vasútállomáson nem talál. Erre kettesben indultak el Fülöpszállás felé. Útközben az öregcsertői vasútállomás közelében lévő csárdába is betértek, ahol félliternyi bort fogyasztottak el, melyet sértett fizetett. Midőn a csárdából kijöttek és kocsira ültek, sértett őt szidalmazni kezdte, hogy sok bort fizettetett vele és be is rúgatta. A kocsin egymás mellett ültek, a lovakat ő hajtotta. Sértett a megkezdett szidalmazást tovább folytatta, ami ellen ő több ízben tiltakozott, enyhébb és durvább kifakadások mellett. Kiskörös község határába érve, augusztus 30-án 23—24 óra közötti időben, egy csordakúthoz hajtott, hogy a nagy utat megtett lovait megitassa. Miközben ő a lovak fejszerszámát leszedte, sértett is leszállt a kocsiról, kit felkért, hogy húzzon néhány vödör

---

Szeretném, ha megszűnne a nőnek a sunyisága és szemöldök-ráncolása. Szeretném, ha a nő szabadon és félelem nélkül nyitna be, hogy teljes mértékben kivegye részét az emberiség kollektív céljaiból és munkájából.

H. G. WELLS.

vizet a lovaknak. Sértett erre őt ismét durván szidalmazni kezdte s midőn ő a szidalmazás ellen viszontszidalmazással tiltakozott, sértett őt a kezében volt bambusznádpálcával fején megütötte. Ekkor haragra lobbant, kocsijához ugrott, annak oldaláról vasvillát ragadott és sértettet homlokra ütötte, aki az ütéstől összerogyott. Az alélt embert azután a vasvillával még három ízben homlokra ütötte. Midőn látta, hogy már nincs benne élet, pénztárcáját és zsebkését magához vette, a hullát a kúthoz vonszolta s a kút fedőlapján lévő nyíláson át fejjel a kútba eresztette. A vasvilla köpürészét egy csomó szénával a vértől megtörölte, a sértett pálcáját a vasvillával együtt kocsijára tette és elhajtatott Akasztó, majd Kúnszentmiklós irányába. Ütközben kezeit, ruházatát és a vasvillát a vértől lemosta. Gyanúsított előadásának első része, vagyis, hogy a meszesi komptól együtt utaztak és együtt fordultak meg az említett kocsmákban, tanuvallomások alapján beigazolódást nyert. Előadásának második része, mely a gyilkosság végrehajtására vonatkozott, a helyszíni adatokkal egybevetve, szintén elfogadhatónak bizonyult, kivéve gyanúsított azon állítását, hogy sértettet hirtelen felindulásában ölte meg.

Gyapai a járőrt személyesen elvezette a rablógyilkosság színhelyére, továbbá mindazon helyekre, ahonnan lopott és ahol a lopott dolgokat értékesítette. A lopott és eladott tárgyak hiány nélkül megkerültek, melyek összességükben meghaladták a 4000 pengő értéket.

A legapróbb részletekig lefolytatott nyomozás során felkutatott bűnjelek és tárgyi bizonyítékokon kívül 63 tanu szerepelt ebben a bűnügyben. Valamennyi tanu jelen volt a főtárgyaláson. A megtartott főtárgyalás első napján a bíróság 43 tanut hallgatott ki, akik vallomásukra mindannyian esküt tettek. A gyanúsított ennek dacára is állhatatosan tagadott. Ártatlanságának igazolására a zsebéből két emberi fogat szedett elő s arra hivatkozott, hogy beismert vallomását csak azért tette, mert a csendőrök megverték. (Nevezettnek egyetlen foga sem hiányzott. Az átadás előtt teljesen megvizsgálták, rajta sérülések vagy sebhelyek nem voltak. Ruházatát átkutatták, zsebében és ruházatában nem volt elrejtve semmi. Nyolchónapi vizsgálati fogság után az ismeretlen módon hozzakerült két fog felhasználásával akart kibújni az igazságszolgáltatás sujtó keze alól.)

A főtárgyalás második napján, a megnyitás után, gyanúsított vallomástételre jelentkezett és úgy a gyilkosságot, mint az elkövetett lopásokat beismerte.

Gyapai Jánost a kalocsai kir. törvényszék erős felindulásban elkövetett emberöléssel párosult rablás és hat rendbeli lopás büntetésében mondotta ki bűnösnek s azért tízévi fegyházbüntetéssel sujtotta, míg a kecskeméti kir. törvényszék két rendbeli lopás miatt háromévi fegyházbüntetést szabott rá. A pestvidéki kir. törvényszék még később fogja felelősségre vonni a területén elkövetett s ezen nyomozás alkalmával felderített három rendbeli lopást.

A lefolytatott nyomozás eredményét összefoglalva, abból az alábbi tanulságot vonhatjuk le:

E bűnügy nyomozását területi illetékesség szempontjából a kiskőrösi örsnek kellett volna lefolytatni, ami, tekintettel az ügy szövevényes voltára és nagy területre való kiterjedésére, az örsöt nagy és nehezen kivihető feladat elé állította, sőt a felmerült és szükségessé vált intézkedések egy részének megtételére módja sem lett volna.

A nyomozó alosztály ez ügyben több sajtóközleményt adott ki. Ezáltal a nyilvánosságot is bevonta a nyomozás nehéz munkájába, ennek volt köszönhető egyrészt, hogy az országot barangoló gyanúsított menekülési irányáról sok használható adat jutott az alosztály birtokába s ez alapon újabb intézkedések kiadása volt lehetséges.

A szegedi nyomozó alosztály a budapesti nyomozó alosztályt, hét rendőrkapitányságot és számos csendőrörsöt vont be a nyomozásba.

A gyanúsított elfogásának előestéjén 79 táviratot küldött szét a Duna—Tisza közébe, menekülési útjának elzárása céljából. Az alosztály nyomozói hat héten át nyomozva derítették fel a tettes különböző bűncselekményeit és üldözték országszerte a tettest. Mindezeket az örs hiányos felkészültségével nem tudta volna keresztülvinni.

Amint láthatjuk, a nyomozó alosztályok hatalmas segítséget nyújtanak felkészültségükkel és szélesebb intézkedési körökkel a szövevényes és nagyszabású bűncselekmények kiderítéséhez, valamint a szökésben lévő gyanúsított kézrekerítéséhez. Ezért nem kell késlekedni a nagyszabású ügyek azonnali bejelentésével.

Az ismertetett nyomozást egyébként példás tervszerűséggel és alaposággal folytatták le, ami meg is hozta az eredményt. Ez az eset például szolgálhat arra is, hogy a nyomozásnál, különösen bonyolultabb eseteknél, mily fontossága van annak, ha azt egy kéz irányítja, melyben az összes szálak összefutnak.

Olvasóink szíves figyelmébe. Az államháztartás súlyos helyzete miatt elrendelt szigorú takarékoság következtében és a költségvetés tételeinek lényeges csökkentésével kapcsolatban belügyminiszter úr a nekünk nyújtott kincstári támogatás összegét is kénytelen volt igen nagy mértékben leszállítani. Igyekezni fogunk a Csendőrségi Lapokat az erősen lecsökkentett anyagiak ellenére is az eddigi színvonalán megtartani, de a megje'enést kénytelenek vagyunk havi háromról kettőre leszállítani. Mai számunktól kezdve tehát lapunk csak a hó 1-én és 15-én fog megjelenni.

Dicséretok. A m. kir. budapesti I. csendőrkerületi parancsnok nyilvánosan megdicsérte Gyerák János törzsőrmestert, mert két éven át mint kapuőr, — Nagy András törzsőrmestert, mert 3 éven át járőrtárs és járőrvezetői minőségben a Kormányzó Úr Ó Főméltósága gödöllői tartózkodásának biztonsága érdekében a különleges szolgálatot odaadó készséggel és fáradhatatlan buzgalommal teljesítették. — A pécsi IV. kerületi parancsnok dicsérő okirattal látta el: Bagoly Sándor tiszthelyettes a közbiztonsági szolgálat terén utóbbi időben lankadatlan buzgalommal kifejtett buzgó és igen eredényes tevékenységéért, alárendeltjeinek oktatása, vezetése, fegyelmezése és minden irányban helyes neveléséért; Kaszab Zsigmond, Závár Lajos tiszthelyetteseket, — Horváth József V., Bató Elemér, Horváth Antal törzsőrmestereket a Balaton mentén utóbbi időben elharapódzott orvulátszat tettesoinek erélyes üldözése és

kiderítése terén lankadatlan szorgalommal kifejtett kiválóan eredményes tevékenységükért. — *Nyilvánosan megdicsérte: Horgos György és Csikesz István törzsőrmestereket, Csikvár Imre, Almási László és Viasz István őrmestereket a Balaton mentén utóbbi időben elharapódzott orvhalászat tetteseinek erélyes üldözése és kiderítése terén elért igen eredményes tevékenységükért.* — *A debreceni VI. kerületi parancsnok dícsérő okirattal látta el: Mándy János tiszthelyettes 1930. évtől kezdve sorozatosan elkövetett 39 rendbeli betöréses lopás tettesének körültekintő és leleményes elfogása, majd a bűncselekmények elkövetésének rábizonyításánál 16 és fél napon átfáradhatatlan buzgalommal kifejtett szakszerű és odaadó tevékenységéért s a tettesnek az előkerített bűnjelekkel együtt az igazságszolgáltatás kezére juttatásáért; Gödri Zsigmond törzsőrmestert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban általában — de különösen a biharkezesi, berekböszörményi, nagykereki és berettyóújfalusi örskörletekben 1928. évtől sorozatosan elkövetett 29 rendbeli lopás tetteseinek kiderítése körül 193 órán át fáradhatatlan buzgalommal kifejtett tevékenységéért, a tetteseknek az igazságszolgáltatás kezére juttatásáért; Saliga István tiszthelyettes hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése, valamint alárendeltjeinek nevelése és vezetése — majd mint irodai segédmunkás, teendőinek ellátása — körül kifejtett igen buzgó, lekiismeretes tevékenységéért, nemkülönben példás magaviseletéért; Tajthy Zoltán gazdasági tiszthelyettes hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt, különösen mint gazdasági hivatali segédmunkás, teendőinek ellátása körül kifejtett tevékenységéért, valamint példás magaviseletéért; Benyó Mihály, Adám Béla, Fülöp József I. és vitéz Lőrincz György törzsőrmestereket hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése, mint őrsparancsnokhelyettesek alárendeltjeiknek nevelése és vezetése körül kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért, nemkülönben példás igen jó magaviseletükért.* — *Nyilvánosan megdicsérte: Tamás László tiszthelyettes, Orosz István, Czibere Miklós, Takács Imre I., vitéz Kéki Gyula, Takács László, Egri Sándor II., Bede József, Pálóczi Imre, Tompa Miklós, Vágner Mihály, Borbély József, Vasas György, Kiss Antal I., Orosz László I. és Kuchta Gottfried törzsőrmestereket, továbbá Mészáros János őrmestert hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért, nemkülönben példás magaviseletükért; Egri Sándor törzsőrmestert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése — majd mint gazdasági hivatali segédmunkás, teendőinek ellátása — körül kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, valamint igen jó magaviseletéért; Kövesdi András tiszthelyettes csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése körül kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért.*

Hősök emléke. A volt cs. és kir. 34. gyalogezrednek a világháborúból visszatért tisztjeiből és legénységéből alakult bajtársi egyesület az ezred 200 éves dicső multjának emlékművet állított Abauj és Borsod vármegyék határán. Az emlékművet október 11-én leplezik le.

A szatmári 12. honvédgyalozred története. Az újabb idők hasonló tárgyú könyvei közül is kiemelkedő, komoly hadtörténelmi forrásmunka hagyta el a sajtót a napokban: „A szatmári 12. honvédgyalozred története”. A mű, amely a tábori ezred történetén kívül a 12. népfelkelő- és a 16. menetezred történetét is felöleli és a békeidőkre is kiterjeszkedik, nemesak felsorolja, hanem részletezi is az eseményeket. Szerzője: vitéz Deseő Lajos tábornok (Budapest, II., Olasz fasor 33.)

A 44-esek hősi emlékműve. A kaposvári volt közös 44-es gyalogezred elhatározta, hogy megörökíti a háborúban hősi halált halt bajtársai emlékét. Az emlékmű-bizottság szeptember 12-én döntött a beérkezett hét pályázat felett. A 800 pengős első díjat Járts Ernő és Szivessy Tibor budapesti szobrászművészeknek, az 500 pengős második díjat pedig Bory Jenő székesfővárosi képzőművészeti tanárnak ítélte oda. Az emlékművet mintegy 25.000 pengős költséggel a jövő év szeptemberében állítják fel.

146 végzett növendék hagyta el a Kinizsi Pál honvédtisztképző intézetet. Az 1930—31. intézeti év befejeztével 146 fiatal tiszt hagyta el a jutasi „Kinizsi Pál” honvéd altisztképző- és nevelőintézet falait. A felavatás gazdag műsorú ünnepély keretében folyt le. Az ünnepélyen a honvédség főparancsnokának képviselőjében Boross Sándor tábornok, a 2. honvéd vegyesdandár gyalogsági parancsnoka jelent meg, ki az eskütétel után buzdító beszédet intézett az új tisztességekhez.

Utána Matherny Ödön ezredes, az intézet parancsnoka búcsúztatta el és bátorította katonás szavakkal az életbe induló ifjakat. A felavatott új tisztessék nevében Ribár Pál rangelső szakaszvezető mondott köszönetet az intézet parancsnokának és tanári karának a szeretetteljes, türelmes és jóakarató nevelésért és oktatásért.

Értcsítés. Többek érdeklődésére közöljük, hogy az 1931 évi csendőrségi zsebkönyv ára változatlanul az lesz, ami az 1931-es kiadása volt: darabonként 2 pengő 50 fillér. Utólagos megrendeléseket nem fogadunk el, mert a zsebkönyvből csak annyi példányt nyomtatunk, ahány megrendelés a határidőre beérkezik.

A szentesi őrs legénysége eltitkolt rádió feljelentéséért számára illetékes 5 pengő feljelentési díjat lapunk céljaira ajánlotta fel. Az összeget lapunk javára köszönettel bevételeztük.

Vízifecskendő a berlini rendőrség szolgálatában. A berlini rendőrség tömegek szétesztelésére újabban vízifecskendőt is (Wasserwerfer) felhasznál. A páncélautóra szerelt fecskendő 20 atmoszféra nyomással karvastagságú vízugarat lövel ki magából, hatótávolsága 40 méter.

A newyorki rendőrség különleges gépkocsijai. A bandák garázdálkodása szükségessé tette Amerikában a rendőrségnek különleges gépkocsikkal való ellátását. A newyorki rendőrségnek 19 ilyen autója van. Az autók személyzete 405 válogatott rendőr. Az 1930. év folyamán ezt az alakulatot 2585 ízben hívták segítségül. Az 57 löerős gépkocsik felszerelése 257 darabból áll: létrák, kötelek, mentőszekrények, fáklyák, úszókészletek, mentőövek, hordágyak, szerszámok, stb. képezik a segélynyújtó felszerelést, a kocsik azonfelül egy géppuskát, 4 automatikus puskát, könnyű-, gáz- és füstbombákat, továbbá golyóbiztos páncélokot visznek magukkal.

Leleplezett tolvajiskola. A varsói rendőrség egy Reschke nevű, hírhedt tolvaj nyomozása során behatolt egy házba, ahol tolvajiskolára bukkant. Kiderült, hogy Reschke kezdő fiatal hűnözőket huzamosabb idő óta rendszeresen oktat a tolvajmesterségre. A növendékek elméleti és gyakorlati kiképzésben részesültek, majd képességi vizsgát kellett tenniük és csak azután vehettek tevékeny részt a tolvajbanda vállalkozásaiban.

Eljegyzés. Scholtisz József százados eljegyezte Szakonyi Róza úrhölgyet Nagykanizsáról.

Szakaszparancsnoki teendőket megbízott: a budapesti I. kerületben Pál Elek tiszthelyettes Bián.

Őrsparancsnokká kinevezettek a debreceni VI. kerületben: Barna János, Ludmány Imre, Nemes Ferenc, Papp József II., Lojek Pál és Józsa Mihály tisztbelyettesek.

Előléptek: a budapesti I. kerületben törzsőrmesterré: Csorba Mihály, Bárdos János, Kerekes Pál, Paál Pál és Szőlő Sándor őrmesterek; őrmesterré: Tóth M. István, Darvas Sándor, Horváth Sándor I., Vittnyédi István, Kreinicher Lajos és Sári-Balogh János csendőrök. — A szombathelyi III. kerületben törzsőrmesterré: Németh János VII. és Orbán József őrmesterek; őrmesterré: Adorján József, Herbszt Ferenc, Jurán Antal, Ruzsa János és Szalai Mihály csendőrök. — A pécsi IV. kerületben törzsőrmesterré: Szűcs Lajos, Takács István IV., Tari János, Rigó György, Magyar József I., Horváth József VIII., Arnold Fülöp és Török László őrmesterek; őrmesterré: Nagy Sándor VIII. csendőr. — A debreceni VI. kerületben törzsőrmesterré: Veres Antal, Karácsony László, Mészáros János III., Zsádányi László, Kolozsi János, Moldován József, Kecskeméti Mihály, Gácsi József, Csontos József, Pető Lajos, Hajdu István, Gerzseny György és Balogh Sándor II. őrmesterek; őrmesterré: Budaházi Antal, Major Gáspár, Varga Bertalan, Almási István, Csete Béla, Tóth Miklós, Kotosz István, Kődöböcz Mihály és Nagy János II. csendőrök.

Véglegcsítették: a budapesti I. kerületben: Vadász (Venezs) Miklós, Pásztor Károly, Madarász Péter, Kertész József, Balogh János, Boros János, Szőke Illés, Rózsa Jenő, Holecz István, Endrődi János, Török János, Miklán János, Tőzsér András, Németh József, Hajdu (Himmer) Mihály, Pintér Sándor, Pomázi Sándor, Fehér Sándor, Bardócz Ernő, Havas János próbacsendőrök. — A szombathelyi III. kerületben: Ambrics Ferenc, Belső Ferenc, Iván József, Tóth Ferenc, Keresztes Ferenc, Németh Sándor, Sági Antal, Ihász Gyula, Kovács Ferenc, Németh Ferenc és Takács Ferenc próbacsendőrök. — A pécsi IV. kerületben: Alló Ferenc, Balog Ferenc, Devecz Lajos, Fehér Sándor, Hajpál Sándor, Halik György, Kondor József, Szaller Imre, Tamás József, Tóth István VII., Gyöpös

Gyula, Somogyi Gyula, Sebestyén István, Horváth István VII., Nagy János III., Torma Pál, Barta Sándor, Husz József, Gergely István, Keszei József, Kovács Pál I., Vig János, Pap József VI., Vajnic János, Kiss Kálmán, Iván István, Bak József, Horváth József II., Odor József, Halász József, Moor Ferenc, Simon Ferenc és Szabó István IV. próbacsendőrök. — A debreceni VI. kerületben: Fabián József, Kertész Miklós III., Miklovich Ferenc, Nagy Kálmán, Ványi Lajos, Papp János III., Szkupi Mihály és Kunkli Gergely próbacsendőrök.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben: Pabar Sándor törzsőrmester Mihály Rozáliával Jászapáti, Kiss Lajos törzsőrmester Hanyi Ilonával Kisterenyén; a szombathelyi III. kerületben: Kolozsvári Gyula tiszthelyettes Bolla Jolánval Géree községben, Mándli Jenő törzsőrmester Dankovics Erzsébettel Vép községben, Nagy Pál I. tiszthelyettes özv. Solyom Vilmával Kővágóórs községben, Hegedűs István tiszthelyettes Konya Bonával Nagykanizsán; a pécsi IV. kerületben: Orosz József törzsőrmester Pásztor Máriaival Tornyospálca; a debreceni VI. kerületben: Farga Ferenc tiszthelyettes Kiss Máriaival Inkén; a miskolci VII. kerületben: Csontos Imre törzsőrmester Vitéz Annával Verpeléten.

Halálozás. A nagyszénási őrs állományába tartozó Nagy Sándor II. törzsőrmester szeptember 20-án a szegedi honvéd- és közrendészeti kórházban tüdővészben meghalt. Nagy törzsőrmestert szeptember 22-én Szegeden temették el.

Csendőrségi Közlöny 18. szám. Személyes ügyek. Áthelyeztetett: Podhradzky-Butyri Aurél gazdasági zászlós a szegedi V. kerületből előadótiszti minőségben a pécsi osztályparancsnokság gazdasági hivatalához Pécsre. — Ideiglenes nyugállományban meghagyattak: Török András budapesti I., Nagy József VI. pécsi IV., Törjányi Lajos miskolci VII., Szilágyi Lajos miskolci VII. és Györfi Ferenc miskolci VII. csendőrkerületbeli ideiglenesen nyugalmazott tiszthelyettesek. — A belügyminiszter Dechant Flórián próbacsendőrnek „Déngr-re, Kossik Pál törzsőrmesternek és kiskorú leánygyermekének „Komlós”-ra való névváltoztatását megengedte. — Szabályrendelet: Az 1931—31. fűtési időzakra a fűtési átalány összegének a meg-

állapítása; a halatonfüredi csendőrségi gyógyház üzemét f. évi október 3-tól a jövő év május 5-ig szünetelteti.

Felhívás. A szerkesztőségnek állandóan jelentkeznek állást kereső őrsfőzönők és lóápolók. Amelyik őrsnek szüksége van őrsfőzönőre vagy lóápolóra, forduljon a szerkesztőséghez, mi a jelentkezők neveit közöljük.

Melléklet. Mai számunkhoz csatoltuk Tömöry és Társa bankház (Erzsébet-tér 7.) és a Tribon ruházati áruház (Üllői-út 14.) mellékletét.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnymatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezte és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézirással írni; olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrektúralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különlenyomataikat közvetlenül a Stádim-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI.,

F E L H Í V Á S !

A Csendőrségi Lapok olvasóinak szíves figyelmét felhívjuk a mai laphoz csatolt mellékletünkre, melynek megrendelőlapja felhasználásával a most kezdődő XXVII. M. kir. Osztálysorsjátékra sorsjegyek a hivatalos áron

TÖMÖRY ÉS TÁRSA BANKHÁZNÁL

BUDAPEST, V. KER., ERZSÉBET-TÉR 7.
beszerezhetők. A sorsjegyek hivatalos ára: egész 24, fél 12, negyed 6 és nyolcad 3 pengő. — E sorsjátékban már egy sorsjeggyel szerencsés esetben félmillió pengő nyerhető. Nagynyeremények a 300.000 pengős jutalmon kívül 200.000, 100.000, 50.000 stb. pengő. A játszma folyamán összesen közel nyolc millió pengő kerül kisorsolásra. — A húzások kezdete október hó 16-odika

Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges beküldeni. — Jellegül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jellegét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon“ rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösztörmenyi-út 21. szám.“

Ősz van. A tiszthelyettesi rangsorolásnál az őrsvezető c. őrmesteri — 1916 október 16. után 2. oszt. őrmesteri — előléptetés időpontját vették alapul, az altiszti vizsga időpontja a rangsorolást nem, illetve csak azoknál befolyásolta, akik annakidején egyszerre léptek elő őrsvezető c. őrmesterré vagy 2. oszt. őrmesterré. Ha tehát valaki pl. 1912 júliusában tett altiszti vizsgát, de csak 1916 augusztusában léptették elő őrsvezető c. őrmesterré, az mögéje sorol annak, aki ugyancsak 1914-ben tett altiszti vizsgát, de őrsvezető c. őrmesterré 1916 augusztus előtt lépett elő és pedig tekintet nélkül arra, hogy ez az előléptetés a mögöttes országban, vagy pedig a harc téren, soronkívül történt. Az a bajtárs tehát, aki 1914-ben tett altiszti vizsgát és 1916 december 15-én a harc téren soronkívül lépett elő 2. oszt. őrmesterré, természetesen ön után sorol, de nem azért, mert az altiszti vizsgát később tette le, hanem azért, mert később lépett elő 2. oszt. őrmesterré. Ha azok az adatok, amelyeket nekünk megírt, helyesek, akkor mi sem értjük a dolgot; valószínű azonban, hogy az illető bajtárs rangsorolását más, olyan körülmények is befolyásolták, amelyekről Önnek nincsen tudomása. Ha a kerület székhelyén szolgáló valamelyik bajtársát megkéri, hogy érdeklődjék a dolog iránt, a kerületi állományvezető bizonyára megadja a felvilágosítást előterjesztés nélkül is.

Tata. Hartenstein: „Der Kampfeinsatz der Schutzpolizei“ c. könyvet a szombathelyi őrsparancsnokképző iskola könyvtárából kölcsön lehet kapni. Ez a könyv tárgyalja a hamburgi kommunista-harcokat.

Pécs. 1. A leszerelt vagy tartósan szabadságolt karpaszományosok egyenruhát semilyen alkalmakkor sem visehetnek. Ez a jog ünnepélyes alkalmakra csak az emléklappal ellátott volt tiszteket illeti meg. Szigorúan véve a Szut. 312./17. alpontja alapján a jogosulatlanul egyenruhát viselő karpaszományosokat el lehetne ugyan fogni s bűnjelként az egyenruhát is őrizetbe lehetne venni, ez az eljárás azonban túlzása volna annak az intenciónak, amit a Szut. említett pontja tartalmaz. Ez a pont ugyanis azokra vonatkozik, kik azért viselnek jogosulatlanul egyenruhát, hogy annak leple alatt könnyebben követhessenek el bűncselekményeket, vagy már elkövetett bűncselekmények gyanúját magukról könnyebben háriítsák el, egyszerűen, akik a jogosulatlan egyenruhaviselést olyan magatartás, olyan cselekmények véghezvitelére használják fel eszközül, amely cselekményekből a köznek valamiféle kára van. A talán csak hiúságból, egyes alkalmakkor felvett karpaszományos egyenruha jogosulatlan viselése mindezekről a célzattól távol áll s ezért elegendő, ha a járőr csak figyelmeztetéssel, vagy legfeljebb feljelentéssel (főszolgabíró) él. Bizonyos, hogy már a figyelmeztetésnek is meglesz a hatása, a feljelentés pedig a makacsabb esetekben éri el a megkívánt eredményt. Megtűrni tehát a jogosulatlan egyenruhaviselést semmiképpen sem szabad, de nem kívánatos, hogy az érdekelteket közönséges bűnözőként kezeljük. 2. Később kap rá választ. 3. Olvassa el még egyszer figyelmesen a Szut. 50. §-ánál előjegyzett 45.251. eln. VI. c. 1930. sz. B. M. rendeletet s rájön, hogy a „vonalban”, „egysoros vonalban” szavakat a vezénylésnél nem kell használni.

Vadvirág. 1. Az 1924. évi 5100. M. E. sz. rendelet értelmében a 15 évnél kevesebb beszámítható szolgálati idővel nyugállományba helyezett az egyébként őket megillető nyugdíjmentményeknek csak a 60 százalékát kapják. 2. Nem kap özvegyi nyugdíjat.

Körösmenti volt. 1. Az eljárás mindenesetre beleütközik a házasságról vallott erkölcsi felfogásba, de a polgári törvények nem büntetik. Hamis esküt sem képez a cselekmény, mert a btk-nak a hamis esküről és a hamis tanúzásról szóló része csak az állami igazságszolgáltatás érdekeit védelmezi, ez az eset pedig nem tartozik oda. 2. Jámbor és többnyire célját tévesztett hazugság az ilyesmi, a törvény csak akkor büntetné, ha az anya más családi és utónevét viselne s gyermekét is ilyen más családi és utónévvel ruházná fel, mint aminő a születési anyakönyvbe be van jegyezve. Ez esetben az 1894. évi XXXIII. t.-c. 83. §-ába ütköző anyakönyvi kihágást követné el, elbírálása a járásbíró hatáskörébe tartozik. Ne törődjenek a dologgal, nem tartozik a csendőrség hatáskörébe.

Szentendre-Bucsi. Bizonyára nem mondották le idejében az étkezést, vagy valami más félreértés van a dologban, mert azt mindenki tudja, hogy a vezényelték és az átvonulók csak azokért az étkezésekért (reggeli, ebéd, vacsora) fizetnek, amelyeket tényleg igényeltek. Nem az elfogyasztás ténye a fontos tehát, hanem az igénylés, mert a közgazdálkodásnak

Hegedű-Harmonika-Trombiták,

Citera, Tambora, mindenfajta zenekari fa- és fémfúvós hangszer és Harmonikákat csakis megbízható, jó gyártmányokat hozunk forgalomba. Rakóczi-tárogató saját ta álmaný. Óvakodjunk álgyárosok által felajánlott, külföldön készült utánzatoktól. Hibás hangszereket szakszerűen javítunk. **Arjegyzéket ingyen küld az**

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR
STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5. (Budán).
Az egyedüli hangszergyár az országban.
Több ilyen gyár nincs!

DOXA ÓRÁK,

arany- és ezüstárak

megbízható szállítója:

PETŐ EMIL

Budapest, V, Falk Miksa-utca 12.
Telefon: Aut. 156-85

A csendőrség tagjainak kedvező részletfizetési feltételek

Ha írógépet vásárol, javíttat, vagy cserél, keressen fel bennünket!

REMINGTON

Írógép Részvénytársaság, Budapest,
VI. kerület, Andrássy-út 12. szám.

természetesen azokat a megrendelt étkezéseket is joga van felszámítani, amelyeket a megrendelők valami közbejött ok miatt nem fogyasztottak el. Leghelyesebb különben, ha az ilyen nézeteltéréseket nem élezi ki egymás között az érdekeltek, hanem ha látják, hogy nem tudnak megegyezni, orskihallgathatón tisztázzák a dolgokat. Ez sokkal szebb és eredményesebb megoldás, mint az elmergesedett vita, ami senkinek sem használ, de a bajtársiasságnak annál többet árt. Az előljárók mindig megtalálják a módját annak, hogy az ilyen apró anyagi kérdéseket igazságosan oldják meg, aki pedig azt mondja, hogy ilyen kérdéseket az előljárók elé vinni nem bajtársias, az nagyon téved. A dolog érdemére megjegyezzük, hogy ha egy örsön vezényelték vannak, természetes, hogy a gazdálkodás az összes vezényelték számára főzet nélkül, ebédet vagy vacsorát, mert a közgazdálkodás nem vendéglő, ahol az ember akkor rendel, amikor eszébe jut. Rövidebb tartamú, 1—2 napra terjedő vezénylésnél még megértjük, ha valaki nem vesz részt a közétkezésben, hanem a maga által hozott vagy vásárolt hideg étkezést fogyasztja, de hosszabb tartamú vezénylés esetén ez nem helyes, elvégre az ember nem élhet mindig szalonnán meg kenyéren. Azért kapja a vezényelt a vezénylési pótdíjat, hogy a 20 százalékkal felemelt napibetétet megfizethesse. Azt azonban, hogy az ember a közétkezésben részt óhajt-e venni, mindjárt az elején és egyszerűsmindenkorra be kell jelenteni, hogy a gazdálkodásvezető tudja mihez tartani magát.

Ősz, 1931. A bátorság önmagában nem lehet alap a vitézi rendbe való felvételhez, bármilyen derék dolgot művelt is valaki, mint például ebben az esetben ön. A vitézi rendbe való felvételhez alapul szolgáló bátor magatartásnak olyan cselekedetben kell megnyilvánulnia, amellyel valaki háborúban, vagy más válságos alkalmakkor (pl. forradalom) a hazájának tett kimagasló szolgálatokat. Az Ön tette — bár minden tekintetben nemes és dicséretes volt — nem ilyen természetű.

K. Sz. Olvassa el lapunk multévi 26. számában a 147. lekszikonválaszunkat.

Bartis th. Báta, Deák cs. Veszprém, Imrei őrm. Baltavár. Kérjük a mindenkinek megküldött csekkklappal megújítani az előfizetést, mert a Nemzeti Hitelintézetnél fenntartott folyószámlánkat beszüntettük, így a postautalvánnyal odaküldött

előfizetési díjakról értesítést csak elkésetten kapunk s ez a lap küldésében zavarokat okoz. A lap pénzét a postatakarékpénztárral kezeljük, csekkszámunk száma: 25.342. Az üzeneiteink felett számról számra megírjuk mindazokat a tudnivalókat, amelyek olvasóinkat az előfizetésekkel kapcsolatban érdeklik.

Dodó. Legutóbbi számunkban „Gönyü” jeligére adtunk választ ilyen kérdésre, önnek sem írhatnánk egyebet. Ha az illetőnek magánvagyonja nincsen, akkor semmi lehetőség sincsen arra, hogy a követelését érvényesíteni tudja.

Tusaborító. Hát bizony a konyhán való mosakodás nem nagyon gusztusos dolog, de mindjárt hozzá is tesszük, hogy télen s olyan kis örsökön, ahol külön mosdóhelyiség nincsen, nem tudunk jobb megoldást. Nyáron persze más a helyzet, akkor az ember a szabadban is megmosdik. Télen azonban, amikor a legénységi szoba reggelenként nincsen fűtve, nem tartjuk főbenjáró bűnnek, ha a legénység jobb megoldás hiányában a konyhán mosdik. Erre a legénységi szoba nem is alkalmas, mert a szétfrocskolt víztől a padló állandóan piszkos, idő előtt megrothad, de meg aztán az állandóan nyirkos padló az egészségnek sem használ. A konyha cementezett földjét könnyű feltörölni. Ismételjük tehát, hogy ezt a megoldást csak a kényserhelyzet következtében fogadhatjuk el. Az is természetes, hogy a konyhában mosdásról ilyen esetben is csak egészen kis létszámú örsön lehet szó, nagyobb, mondjuk 5—6 nőtlen főn felüli létszámnál már minden körülmények között külön mosdóhelyiségről kell gondoskodni, mert különben a sok mosakodó csendőr feltartja a főzőnőt a munkájában s a konyhát is jobban piszkolja.

Csobánc. 1. Meg kell várnia a születése napját, hogy a 30. életévét betöltse, mert most ön még csak 29 éves, nem 30. 2. Az esetleges jövőbeli örökségből ma nem lehet megélni. A szülők olyan nyilatkozatára tehát, amelyben a támogatást vállalják, szükség van. Ebben a nyilatkozatban nem annyira a későbbi hozomány a fontos, mint inkább az állandó támogatás, amit aztán később a hozomány fog helyettesíteni. 3. Ha régen szolgál csendes örsön, a gyakorlati ismeretek szerzésében tényleg hátramaradhat. Nézetünk szerint ezzel az indokolással szolgálati úton előadhatja a kérelmét, hogy mozgalmassabb örsre helyezték át, sőt, mi dicséretesnek is tartjuk az ilyen ambíciót.

CSENDŐRTISZTEK, ALTISZTEK ÉS AZOK CSALÁDTAGJAI RÉSZÉRE 62 ÉV ÓTA FENNÁLLÓ CÉGÜNK A GAZDASÁGI NEHÉZSÉGEK DACÁRA IS VÁLTOZATLANUL 10 HAVI RÉSZLETFIZETÉST NYUJT!!!

Az Urak részére:

Kész öltönyök, felöltők
Hubertus-kabátok és trench-coatok
Télikabátok, bundák
Öltöny- és felöltőszövetek
A H. M. új előírásának megfelelő katonai szövetek

Egyéb egyenruhászövetek nagy választékban
Férfi fehérneműek
Pullóverek, kötött mellények
Féhérneműanyagok méterszámra
Úszóruhák, fürdőköpenyek

Öltönyöket, felöltőket és egyenruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben

A Hölgyek részére:

Kész női felöltők és kosztümök
Kész női szövet és selyem, délutáni és estélyi ruhák
Pongyolák, blúzok, aljak
Pullóverek, kötött mellények és kötött kosztümök
Köpeny- és ruhaszövetek
Selymek és műselymek méterszámra
Vászonárak, sifón stb.

Úszóruhák, fürdőköpenyek
Menyasszonyi kelengyék
Ágygarnitúrák
Kész női fehérneműek
Damasztáru
Asztali készlet
Sezlöntakarók, díszpárnák, szoba- és futószőnyegek

Felöltőket, kosztümöket és ruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben

WEISS GYULA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÁRUHÁZA, BUDAPEST
IV. KERÜLET, KOSSUTH LAJOS-UTCA 18. SZÁM — TELEFON: 895—41. — FENNÁLL 62 ÉVE!

Az egész világon
legjobban bevált,
legelterjedtebb írógép a

REMINGTON

Öreg és fiatal. Egyiküknek sincs igaza. A kérdést semmiféle indokolással sem lehet úgy felfogni, hogy az a csendőr, akinek megtakarított pénze van, köteles minden bajtársának kölcsönadni, aki hozzá fordul. Ha ez így lenne, akkor a takarékos csendőrök védtelenül ki lennének szolgáltatva az állandó zaklatásnak és kellemetlenségnek. Ha valamelyik csendőr önbibáján kívül szorult anyagi helyzetbe jut és kölcsönre szorul, valóban bajtársiatlan dolog lenne azt tőle megtagadni, feltéve természetesen, hogy számítani lehet arra, hogy a kölcsönt vissza is tudja vagy fogja fizetni. Ismételten hangsúlyozzuk azonban: ennek a bajtársias kötelezettségnek első feltétele, hogy az illető csendőr a maga hibáján kívül jutott legyen szorult anyagi helyzetbe. A dolog azonban rendszerint nem így áll, hanem úgy, hogy a takarékos bajtársakat azok szokták kölcsönökért zaklatni, akiket a könnyelműségük tart állandó pénzzavarban. Egy nőtlen csendőralisztnek ma olyan fizetése van, hogy abból szerényen okvetlenül megélhet anélkül, hogy adósságot lenne kénytelen csinálni. Aki mégis eladósodik, annál valami hiba van a kréta körül: meggondolatlan vásárlás, részlet, ital, nő, kártya s más efféle könnyelműség. Az ilyen emberen segíteni nem bajtársi kötelesség, de rendszerint hiábavaló is, mert ha az egyik hónapban kievickél is valahogy az adósságból, a másodikban újra beleesik. Aztán meg a kölcsön nemcsak arra kellemetlen, aki kapja, hanem arra is, aki adja, mert az ilyen bajtársi szívesség vége rendszerint nemfizetés s a végén még harag is származik belőle, ha a kölcsönadó a pénzt visszakeri. Mi tehát azt a tanácsot adjuk, hogy ha a bajtárs a kölcsönre valóban reászorult s ha a saját pénzét nem tékozolta el haszontalanságokra, adja oda neki a kért összeget, most talán tanult és pontosabban fog fizetni. De bizony, ha azért nincs pénze, mert a saját illemtényeit haszontalanságokra szokta elkölteni, akkor mondja csak meg neki egész nyugodtan, hogy ahogy Ön ki tud jönni a fizetéséből s még megtakarít is belőle, jőjjön ki ő is a magáéból.

Információ. A kérdésben a Szut. 404. pont 2. bekezdése világosan rendelkezik, amikor megtiltja, hogy a csendőrség tagjai magánkutató irodák részére felvilágosítást adjanak. A levélre tehát azt kellett volna válaszolni, hogy a kérés teljesítése a Szolgálati Utasításba ütközik s egyidejűen vissza kellett volna küldenie az „információért” küldött egy pengőt is. Ha semmit sem válaszol, hanem csak visszaküldi az egy pengőt, úgy is jól van, a fő, hogy semmiféle információt ne adjon, mert fenyegetésnek teszi ki magát vele.

KÉZIRATOK.

1920 április 8. Közöljük.

K. S. G., Bieske. Nem írhatjuk meg az esetet, mert az illető idegen őrsparancsnok az Önöknek tett szívességgel az ő szempontjukból szabálytalanságot követett el. Lapunk oda is jár s bizonyosan felelősségre vonnák az eset miatt, ha megírják, ezt pedig bizonyára Ön sem akarja. Kitartásukért és lelkiismeretességükért azonban meg kell dicsérenünk Önöket, akik a bünjelek után olyan hosszú utat megtettek. De megvolt az eredmény is: végre mégis csak sikerült őrizetbevenni mind a két kerékpárt. Ez helyes: lelkiismeretes csendőr nem-

csak a szenzációkat, hanem a kisebb jelentőségű, sőt az egészen jelentéktelen hüneselekményeket is egyforma lelkiismeretességgel nyomozza. Gratulálunk: ilyenek szeretjük látni a magyar csendőrt.

L. T. ny. gth., Székesfehérvár. Nagyon régi és nagyon egyszerű eset, nincs sok értelme a közlésének, mert semmiféle tanulságot nem tartalmaz. Olyat kérünk, amelyből tanulni is lehet valamit. Nem közölhető.

Juratus. Igen jó, közelebbről hozzuk.

Egy alföldi csendőr. A csendőrségnél a legénység számára a járőrvezetői, őrsparancsnoki és szakaszparancsnoki vizsgák már rendszeresítve vannak. A járőrvezetői tanfolyamokat költségvetési okokból nem állították ugyan még fel, de mihelyt a viszonyok lehetővé teszik, ezek a tanfolyamok is meg fogják kezdeni a működésüket. Több tanfolyamra nincs szükség. A törzsrőmesteri vizsgának nem sok értelme lenne, mert az elméleti képzettség igazolására nem azért van szükség, hogy valaki előléphessen, hanem azért, hogy a következő magasabb állásra vagy alkalmazásra való szellemi képességét és elméleti felkészültségét beigazolja, már pedig a törzsrőmester is többnyire mint járőrvezető működik, azokat a tudnivalókat pedig, amelyekre esetleg mint őrsparancsnokhelyettesnek szüksége van, vizsga nélkül, gyakorlatilag is elsajátíthatja. A tanfolyam nélkül, egyedül tanulásnak nem vagyunk barátai; az önképzés csak segítségére lehet az oktatónak, de nem pótolhatja. Nem közölhető.

H. I. szds. Közöljük, de egy kis szünetet kell tartanunk, mert csak most jelent meg lapunkban hasonló tárgyú közlemény.

1885. A tanulságos nyomozás és a kőboreigányok története alkalmilag jönni fog, de csak később, mert sok jobb cikkünk van; az orosz hadifogolytörténet nem érdekes, visszaküldtük.

MAGYAR KIRÁLYI **OSZTÁLYSORS JÁTÉK**

84.000 sorsjegy **42.000 nyeremény**

Minden második sorsjegy nyer!

Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben

500.000 EGY FÉLMILLIÓ PENGŐ!

Jutalom és nyeremények készpénzben:

300.000	50.000	25.000
200.000	40.000	20.000
100.000	30.000	15.000

stb., stb. pengő, összesen közel 8 millió pengő, mely összeget készpénzben kifizetik

HÚZÁS OKTÓBER HÓ 16-AN KEZDŐDIK!

Az I. osztályú sorsjegyek hivatalos ára:

◀ **NYOLCAD 3 P | NEGYED 6 P | FÉL 12 P | EGÉSZ 24 P** ▶

Sorsjegyek az összes árusítóknál!

REFORM Ruházati Rt. Budapest, VI, Vilmos császár út 5. (TELEFON: Automata 130-96, 132-96)

A M. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓ!

T. CÍM! Szíves tudomására hozzuk, hogy a megváltozott pénzügyi és gazdasági viszonyok dacára is rendelkezésére állunk, **KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK MELLEIT!** E hó közepén szétküldjük ezidei őszi tájékoztató árjegyzékeinket.

ÁLLANDÓ DÚS VÁLASZTÉK: Kész női, férfi és gyermek átmeneti és téllkabátokban, öltönyökben, női ruhákban, női és férfi fehérneműekben, selyem-, bársony- és divatárúokban, szőnyegekben, paplanokban, takarókban, kötött- és szövöttárúokban, stb., stb. **VIDÉKI RENDELÉSEKET AZNAP ELINTÉZÜNK!** Előírással csendőrségi szövetek állandóan raktárban. Egyenruhákat rendelésre, mérték szerint készítünk.

PUCH és eredeti STEYR
WAFFENRAD

a m. kir. csendőrségnél 30 év óta bevezetett

VILÁGMÁRKÁS KERÉKPÁROK!

Kedvező részletre. Gyári fiók: **BPEST, VI., LISZT FERENC-TÉR 9.**

BUTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részletfizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

K. A. rtan. Érdekes és igen értékes munka, de lapunk képszerű csökkentése következtében — őszinte sajnálatunkra — mégsem közölhetjük, mert a rendelkezésünkre álló kis helyet teljes egészében gyakorlati értékű közlemények számára kell igénybevevünk. Méltóztassék talán ilyet beküldeni.

Augusztus 10. Arra a célra, amire készült, megfelel, hisz-szük, hogy sikere volt. Ahhoz, hogy tehetségre következtet-hessünk belőle, jelentéktelen. Technikája ügyes, egy-két stró-fája egész hangulatos, az egész azonban nem emelkedik felül a kis alkalmi költemények színvonalán. Tessék alkalminlag többet is beküldeni, ha van; azokból talán biztosabb véle-ményt mondhatunk. Eddig kétségtelen, hogy a prózája sokkal jobb.

M. J. őrm., Királykútpusztá. Nem sikerült.

P. J. Borozgatás közben. A befejezését kissé átdolgozzuk, mert így színtelen és kissé erőltetett. Egyébként jó, közöljük.

Thymus. Tud írni, de ennek az írásának vérszegény a me-séje, nincs benne semmi esemény, illetve az a kevés, ami van, nem érdemli meg a feldolgozást. Megfigyelései jók, találóan fejezi is ki azokat, mindez azonban tartalmasabb téma, ese-mény nélkül mitsem ér. Reményt nyújt a fejlődésre, írjon csak bátran s küldje be, szívesen foglalkozunk Önnel.

Békafalva. Sok füst, kevés tűz. Nem közölhető.

Háromszék. Kedves kis történet, alkalomadtán majd helyet szorítunk neki. Ami kis hiba van a leírásban, azon majd se-gítünk.

Kinek van szóbősége?

(Pályázat.)

Az alábbi szavakból egy vagy több szótag hozzáadásával más jelentésű szavakat kell alkotni. (Összetett szót alkotni nem szabad.)

1. nyom;
2. ügy;
3. bűn;
4. lop;
5. jár;
6. ér;
7. vall.

Példa a megfejtésre:

hat, ebből új szó egy szótag hozzáadásával:

1. határ, hatol, hatás, stb.

Két szótag hozzáadásával:

2. hatalom, hathatós, stb.

Három szótag hozzáadásával:

3. határozott, stb.

Négy szótag hozzáadásával:

4. határozatlan, stb.

Öt szótag hozzáadásával:

5. határozatlanság, stb., stb.

Aki a legtöbb másjelentésű szót alkotja, asztali ébresztő-órával jutalmazuk. Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyeneitől fogadunk el. Határidő: október 20. Az eredményt a november 1-i számunkban közöljük.

—:o:—

Megfejtés.

A folyó évi 25. számunkban közölt „A labdarúgás vége” c. pályázatunk helyes megfejtése a következő:

1. Aki engedély nélkül az ételek és italok kiszolgáltatá-sára szolgáló helyiségben, úgynevezett rögtönzött táncot ren-dez, vagy ilyen tánc megtartását engedély nélkül megtűri, valamint mindenki, aki ezt a rendeletet bármi módon megszegi vagy kijátsza, a 206.000—1926. B. M. rendeletbe ütköz kihá-gást követi el, tehát mind a szövetkezet vezetőjét, mind a táncolókat e kihágás gyanúja terheli.

2. Az üzletvezetőt ezenfelül még a 9557—1927. K. M. ren-deletbe ütköző kihágás gyanúja is terheli, mert a rádió által közvetített zene nem szolgálhat tánchoz zenekísérettel, mert a „mindenkinek” szóló közléseket e rendelet értelmében nem szabad iparszerűen felhasználni.

3. Sajtos Pétert a Kbt. 75. szakaszába ütköző kihágás gyanúja terheli, mert a verekedéshez nem feltétlenül szüksé-ges a tettegesség kölcsönössége; ellenkező magyarázattal azt, aki nyilvános helyen, testi sértés okozása nélkül elver valakit, verekedés miatt megbüntetni nem lehetne, már pedig a nyil-vános helyen elkövetett verekedés sérti a közrendet.

Öles Mátyást és az üzletvezetőt a verekedés gyanúja nem terheli, mert szándékukat nem hajtották végre, a kihágás kí-sérlete pedig nem büntetendő.

*

A legjobb megfejtést Veress Antal őrm. (Pocsaj) küldte be. Övé a szép gyöngyházöngyujtó. Jó megfejtést küldtek még be: Juhász József csendőr (Pocsaj), Horváth János őrm. (Nádas-ladány), Göndör Lajos törm. (Pápa), Dömötör Imre őrm. (Po-csaj), Hangyál Lajos őrm. (Magyarbóly), Gödri József tk. (Erdőtelek), Joó Miklós törm. (Váchartyán), Enyedi András cs. (Dusnok), Bugyi István cs. (Karancseszki), Csap Mihály őrm. (Szeghalom).

A gyöngyházöngyujtó Veress Antal őrm. címére Pocsajra elküldtük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.

Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

HALÁSZ GYULA

úri szabósága és m. kir. egyenruházati és felszerelési intézete

BUDAPEST, IV., APPONYI-TÉR 1. FELEMELET. (Kir. bérpalota)

CSENDŐRSÉGI DOLMÁNYOK ÉS TÁRSASÁGI ZUBBONYOK SPECIÁLIS KÉSZÍTŐJE! — Tel.: Aut 833-39. Alapítási év: 1915. Ezüstkoszorús mester

SÁRGA JÁNOS
ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS

KIRÁLYI UDVAR SZALLITO

BUDAPEST, IV. KIGYÓ-UTCA 5.
KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN. KLOTILD PALOTA

Csendőrség és honvédség

számára szükséges

könyvek és térképek
kaphatók

GRILL -féle könyvkereskedésben,
BUDAPEST, V. KERÜLET, DOROTTYA UTCA 2.

NE FELEJTSE EL ELOLVASNI A
BORÍTÓLAP HÁTSÓ OLDALÁN A

REMINGTON

írógép hirdetést!